УзССР Давлат китоб палатаси
Инв.
Гос. книжная палата УзССР
30 МАЙ 1985
ОНУЗНИНО

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 120 (19.196). ● 1985 йил 25 май, шанба ● Баҳоси 3 тийин.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросида

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ўзининг навбатдаги мажлисида 1986—1990 йилларда ва 2000 йилгача бўлган даврда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг Асосий йўналишлари лойиҳасини кўриб чиқди.

Мажлисда КПСС XXVII съездига мана шу ҳужжатни тайёрлаш алоҳида аҳамиятга эга эканлиги таъкидланди. Мазкур ҳужжат халқ хўжалигининг энг муҳим вазифаларини белгилаб беради, ўн иккинчи беш йиллик планлари ана шу вазифалар асосида ишлаб чиқарилади ҳамда совет жамиятини янада узоқ истиқболда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишлари белгиланади. Асосий йўналишлар лойиҳасида халқ хўжалигининг барча тармоқларини ривожлантириш суръатларини ўстириш, ишлаб чиқаришни интенсивлаш жараёнларини кучайтириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш кўзда тутилади. Совет кишилари турмушининг барча томонларини қамраб оладиган кенг социал программа белгиланади. Совет Иттифоқининг қардош социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлиги, айниқса, фан-техника тараққиёти, ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперациялаш соҳасидаги ҳамкорлиги янада ривожлантирилади.

Сиёсий бюро келгуси беш йилликка мўлжалланган план топшириқларини такомиллаштиришни давом эттиришни ва айни вақтда шу план топшириқларини контрол рақамлар тарзида тегишли беш йиллик планлар тайёрланадиган иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, министрликлар ва идоралар, бирлашмалар ва корхоналарга етказишни мақсадга мувофиқ деб топди. Бунда фан-техника тараққиётини анча жадаллаштиришга оид тадбирларни амалга оширишга алоҳида эътибор жалб этилиши лозим. Бу тадбирлар иқтисодий ва социал ривожланиш суръатларини ўстиришни, ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни, техника даражаси ва маҳсулот сифатини тубдан яхшилашни таъминлаши керак. Иттифоқдош республикалар Компартиялари Марказий Комитетларига, жойлардаги партия комитетларига 1986—1990 йилларга мўлжалланган беш йиллик планлар лойиҳаларини ишлаб чиқишни ташкил этиш ва олиб бориш устидан контрол ўрнатиш вазифаси топширилди. Улар ишчилар, колхозчилар ва инженер-техник ходимлар, партия, касаба союз ва комсомол активининг мана шу энг муҳим ишда фаол иштирок этишини таъминлашлари керак. Партия ташкилотлари олдига 1985 йил план ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажаришга, тежамкорлик режимини кучайтиришга, шартномалар асосида маҳсулот етказиб беришни аниқ-пухта йўлга қўйишга, хўжалик юритиш даражасини оширишга меҳнат коллективларининг куч-ғайратини сафарбар этиш вазифаси қўйилди.

Сиёсий бюро Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетларининг иқтисодий масалалар билан шуғулланувчи секретарлари кенгашининг якунларини кўриб чиқиб, қардош партиялар баҳамжиҳат ҳаракатининг бундай янги формаси социалистик ҳамдўстлик бирлигини мустаҳкамлаш, ҳамкорликни ривожлантириш ва хўжалик қурилишига партия раҳбарлиги тажрибасини айрибошлаш юзасидан коллектив ишни кучайтириш учун катта аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди.

Сиёсий бюро ўртоқ М. С. Горбачев ва бошқа Совет раҳбарларининг расмий дўстона визит билан Совет Иттифоқига келган Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Ражив Ганди билан бўлиб ўтган музокаралари якунларини муҳокама қилди ва маъқуллади. Дўстлик, ўзаро ҳурмат ва ишонч муҳитида ўтган ана шу музокаралар чоғида Совет-Ҳиндистон муносабатлари муваффақиятли ривожланаётганлигидан, барқарорлиги ва кенг кўламлилигидан, жаҳон сиёсатининг энг муҳим проблемалари юзасидан қарашларнинг бир-бирига мослигидан ҳар иккала томон мамнуният изҳор қилганлигининг муҳимлиги таъкидлаб ўтилди. СССР ва Ҳиндистон раҳбарлари ўз мамлакатлари бундан буён ҳам дўстликни янада мустаҳкамлаш йўлидан бориш ва сиёсий соҳада, савдо-иқтисодий, илмий-техникавий, маданий ва бошқа муносабатларнинг барча соҳаларида ҳар томонлама ҳамкорликни кучайтириш ниятида эканлигини тасдиқладилар. Бу соҳада конкрет тадбирлар белгиланди. Сиёсий бюро мажлисида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида СССР билан Ҳиндистон ўртасидаги шартнома асосида иккала мамлакат халқларининг манфаатларини кўзлаб, Осиёда ва бутун дунёда тинчлик ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш мақсадида улар ўртасидаги анъанавий дўстлик муносабатларини янада ривожлантиришга кўмаклашишга Совет раҳбарлари қатъий қарор берганликлари изҳор қилинди.

Мустақил ва демократик Австрияни қайта тиклаш тўғрисидаги давлат шартномасининг 30 йиллиги муносабати билан ўтказилган тадбирларда қатнашиш учун ўртоқ А. А. Громико Венада бўлган вақтида Австрия давлат арбоблари ва бир қанча мамлакатлар ташқи ишлар министрлари билан ўтказган суҳбатлари тўғрисида унинг ахбороти тингланди. Сиёсий бюро ўтказилган суҳбатлар якунларини маъқуллаб, дунёдаги ишларнинг аҳволига оид энг муҳим масалалар, энг аввало, космос ҳарбийлаштирилишининг олдини олиш ва ядровий қуроллар пойгасини тўхтатиш каби ўткир проблема юзасидан мамлакатлар ўртасида актив мулоқотни давом эттириш муҳим аҳамиятга эга эканлигини уқтириб ўтди. Совет Иттифоқининг фикрича, катта ва кичик барча давлатлар амалда ана шу вазифаларни ҳал этишга кўмаклашадиган куч-ғайратларни сарфлашга ҳамда ҳар қандай ҳолда ҳам халқаро вазиятни соғломлаштиришга ҳалақит берадиган ва стратегик барқарорликка путур етказадиган қадамлардан ўзларини тийиб туришга даъват этилганлар. Ҳозирги шароитда Европада хавфсизликни мустаҳкамлаш ва ҳамкорликни ривожлантириш жараёнини ижобий давом эттириш муҳимлиги ҳам таъкидлаб ўтилди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида СССР билан Куба ўртасида дипломатик муносабатлар қайта тикланганигининг 25 йиллигини байрам қилишда Совет делегацияси иштирок этганлиги тўғрисида ўртоқ М. С. Соломенцевнинг ахбороти тингланди. Коммунистик партия билан Совет давлати ички ва ташқи сиёсатининг бошқа бир қанча масалалари ҳам кўриб чиқилди.

ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК ПОСБОНЛИГИДА

СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси

24 май куни Кремлда СССР Олий Совети Президиумининг навбатдаги мажлиси бўлди.

Президиум дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1955 йил 14 май куни Варшавада имзоланган шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги протоколни ратификация қилиш масаласини кўриб чиқди.

Протоколни ратификацияга тақдим этган СССР ҳукуматининг топширувига биноан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР ташқи ишлар министри **А. А. Громико** доклад қилди.

А. А. ГРОМИКО доклади

Ҳурматли СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари!

Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги 1955 йил 14 май шартномасининг амал қилиш муддатини 20 йилга узайтириш ва шундан кейин унинг амал қилиш муддатини яна 10 йилга чўзиш тўғрисидаги протокол сизларнинг муҳокамангизга тақдим этилди.

Протокол апрель ойининг охирида халқ Польшаси пойтахтида Варшава Шартномасида қатнашувчи мамлакатлар олий партия ва давлат арбобларининг учрашувида имзоланган. Бу ҳужжатни Совет Иттифоқи номидан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев имзолади.

Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтиришга якдиллик билан қарор қилинганлиги иттифоқчи давлатларнинг ўз бирлиги ва жипслигини мустаҳкамлашга, социализмнинг жаҳон майдонидаги мавқеини биргаликда қаттиқ туриб ҳимоя қилишга, Европада ва бутун дунёда пишиқ-пухта тинчликни таъминлашга ҳаракат қилаверишга бўлган ирода ва қатъиятларини яна бир бор яққол намойиш этди.

Бу коллектив ҳужжат қардош мамлакатларнинг туб манфаатларини ҳар томонлама ҳисобга олиш, ҳозирги халқаро вазиятни синчиклаб анализ қилиш натижасида қабул этилди, бу манфаатлар эса социалистик давлатларнинг мудофаа ҳарбий-сиёсий иттифоқини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш ҳаётий зарурат эканини тақозо этмоқда.

Иккинчи жаҳон уруши тамом бўлганидан кейиноқ АҚШ ва бошқа Ғарбий давлатлар «зўравонлик позицияси» сиёсати йўлидан боришга қасам ичган, қуролланиш пойгасини кучайтириш, агрессив ҳарбий блоклар системасини тузиш йўлига кирган, аввало, социализм мамлакатларини нишонга олувчи Шимолий Атлантика иттифоқи шу системанинг ўзаги бўлиб қолган шароитда бизнинг иттифоқимиз вужудга келган эди.

Европадаги социалистик давлатлар уруш хавфи кучайганлигига, НАТО тузилганлигига, ГФР шу блокка киритиб олинганига ва уни қайтадан ҳарбийлаштириш сиёсатига жавобан Варшава Шартномасини тузишга мажбур бўлдилар. Бу тадбирнинг асосли бўлганлигини ва олисни кўзлаб қилинганлигини ўшандан бери ўтган ўттиз йил мобайнидаги халқаро воқеаларнинг бутун бориши тасдиқлади, деб тўла асос билан айтиш мумкин.

Ўз вазифасини шараф билан бажараётган шартнома социализм билан капитализм ўртасидаги тарихий баҳсни куч ёрдамида ҳал этиш истагидаги кимсалар учун ўтиб бўлмайдиган тўсиқ бўлиб хизмат қилмоқда. У қардош халқлар тинч меҳнати ва уларнинг социалистик ғалабалари посбонлигида турибди, шартномада қатнашувчи мамлакатлар ҳаммасининг ва алоҳида ҳар бирининг хавфсизлиги ишончли кафили бўлиб қолмоқда.

Варшава Шартномасининг тузилиши иттифоқчи давлатларнинг дўстлиги ва ҳамкорлигини сифат жиҳатдан янги поғонага кўтарди. Шу шартнома доирасида иттифоқчи давлатлар сиёсий ва мудофаа соҳасидаги ўзаро баҳамжиҳат ҳаракатларининг самарали механизми вужудга келди.

Бу иттифоқнинг яхлитлигини бузиш, социалистик ҳамдўстликка путур етказиш йўлидаги уринишлар ўтмишда бўлганидек келгусида ҳам барбод бўлаверади.

Ўзларининг интернационал бурчига садоқатли Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар империалистик тажовузлар қурбони, агрессия қурбони бўлган ёки бўлиши мумкин бўлган бошқа мамлакатлар ҳамда халқларга муттасил қатъий мадад бериб келдилар ва мадад бераверадилар.

Варшава Шартномаси ташкилоти ўзининг коллектив ҳаракатлари билан, ўз ихтиёрида бўлиб келган ва ҳозир ҳам мавжуд бўлган жамики омиллар мажмуаси билан инсоният узра таҳлика солиб турган ядро уруши хавфини тугатишга изчиллик билан ҳаракат қилиб келди. Шу маънода олганда СССР билан АҚШ ўртасида, Варшава Шартномаси билан НАТО ўртасида ҳарбий-стратегик мувозанатга эришилганлиги принципиал аҳамиятга эга бўлди. Бу мувозанат агрессив империалист доиралар ҳамлаларини тийиб турувчи самарали воситадир.

Варшава Шартномасининг мудофаа соҳасидаги вазифалари иттифоқчи мамлакатларнинг ташқи сиёсат соҳасидаги актив ҳамкорлиги билан, уларнинг ҳаракатларини мустаҳкам мувофиқлаштириш билан узвий равишда қўшиб олиб борилмоқда. Бу мамлакатлар қуролланиш пойгасини, аввало, ядровий қуролланиш пойгасини чеклаш ва тўхтатиш, Европадаги ва умуман дунёдаги сиёсий муҳитни соғломлаштириш мақсадини кўзловчи ташаббусларнинг кенг спектрини ўртага қўйдилар. Улар турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг ҳамкорлигини йўлга қўйиш ва ривожлантириш учун, тинч-тотув яшаш принципини халқаро муносабат практикасида қарор топтириш учун кўп иш қилдилар.

Европада урушдан кейинги территориал-сиёсий реалликлар муайян даражада социалистик мамлакатларнинг биргаликдаги куч-ғайратлари туфайли мустаҳкамланди. Бу реалликлар гитлеризмга қарши коалициядаги давлатлар конференцияларининг қарорларида ифодалаб берилганлиги маълум. Бу соҳадаги куч-ғайратлар Умумевропа Кенгашининг муваффақиятли ўтказилишига кўмаклашди. Жаҳон халқаро кескинликни юмшатишнинг самарали жараёнига мушарраф бўлди.

(Давоми иккинчи бетда).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

ДЎСТЛИК, ҲАМКОРЛИК ВА ЎЗАРО ЁРДАМ ТЎҒРИСИДА 1955 ЙИЛ 14 МАЙДА ВАРШАВАДА ИМЗОЛАНГАН ШАРТНОМАНИНГ АМАЛ ҚИЛИШ МУДДАТИНИ УЗАЙТИРИШ ҲАҚИДАГИ ПРОТОКОЛНИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисида 1955 йил 14 майда имзоланган шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида 1985 йил 26 апрелда Варшавада Болгария Халқ Республикаси, Венгрия Халқ Республикаси, Германия Демократик Республикаси, Польша Халқ Республикаси, Руминия Социалистик Республикаси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи ва Чехословакия Социалистик Республикаси томонидан имзоланган, СССР Министрлар Совети ратификация учун тақдим этган ҳамда СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг ташқи ишлар комиссиялари маъқуллаган Протокол **ратификация қилинсин.**

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг Биринчи ўринбосари
В. КУЗНЕЦОВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль. 1985 йил 24 май.

Р. ГАНДИНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИДА БЎЛИШИ

Илгари хабар қилинганидек, Ҳиндистон Республикаси Бош министри Ражив Ганди 23 май куни Белоруссия пойтахти Минскка келди.

Шу куни Ҳиндистон ҳукумати бошлиғининг республика раҳбарлари билан суҳбати бўлиб ўтди.

Меҳмон иқтисодий, социал ва маданий тараққиёт соҳасида республика эришган муваффақиятлар билан таништирилди.

Р. Ганди Ҳиндистон билан СССР ўртасидаги анъанавий дўстлик муносабатлари янада ривожланиши учун яхши истиқболларга эга эканлигини айтди. Бу эса икки халқ манфаатларигагина эмас, шу билан бирга ялпи тинчлик, халқаро хавфсизлик ишига ҳам мосдир.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган суҳбатда Белоруссия ССР раҳбарлари иштирок этдилар.

Р. Ганди Ғалаба майдонида Ватанни фашист босқинчиларидан озод этиш учун олиб борилган жангларда мардлик ва қаҳрамонлик кўрсатган Совет Армияси жангчилари ва партизанларга ўрнатилган ёдгорлик пойига гулчамбар қўйди.

Меҳмон Белоруссия Улуғ Ватан уруши тарихи давлат музейининг экспонатлари билан танишди.

Бош министр Минск яқинида Совет Армияси жангчиларига ўрнатилган улуғвор ёдгорлик — Шон-шуҳрат қўрғонида, шунингдек «Хатинь» ёдгорлик комплексида бўлиб, гуллар қўйди.

* * *

Ҳиндистон Республикасининг Бош министри Р. Ганди 24 май куни Минскдаги Оржоникидзе номли электрон ҳисоблаш машиналари заводига борди. Бу корхона маҳсулоти кўпгина мамлакатларга, шу жумладан Ҳиндистонга ҳам етказиб берилмоқда.

Шу куни дўст давлат ҳукуматининг бошлиғи Минскдан Фрунзега жўнаб кетди.

(ТАСС).

Г. ГУСАКНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг таклифига биноан ЧКП Марказий Комитетининг Бош секретари, ЧССР Президенти Г. Гусак 1985 йил май ойининг охирида расмий дўстлик визити билан Совет Иттифоқига келади.

КПСС XXVII СЪЕЗДИГА — 27 ЗАРБДОР ЎН КУНЛИК!

● Меҳнат зафарларини кўпайтириб, янада унумли ишлаш — шу куннинг шиоридир.

● Республика социалистик мусобақаси илғорларининг КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш борасидаги ташаббуси издошлари сафи кенгаймоқда.

● Она-Ватанга сифатли пилла етказиб берайлик!

СЎЗ—ТАШАББУСКОРЛАРГА

ИЗЛАНИШ ҚУВОНЧИ

«КУМУШ ТОЛА» БОЙЛИГИМИЗ

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленуми Ватанимиз иқтисодий ва мудофаа қудратини ошириш, совет кишиларининг тинч, фаровон ҳаёт кечиришини таъминлашга катта эътибор берди. Бу йўлда экономикани, қишлоқ хўжалиги ва бошқа соҳаларни интенсив ривожлантириш, ҳамма жойда энг юқори самарадорликка эришиш вазифасини янада қатъий қилиб қўйди. Аммо, самарадорликни таъминлаш ўз-ўзидан бўлмайди. Бунинг учун ҳар биримиз ўз иш жойимизда ҳалол, виждонан ишлашга одатланмоғимиз, мавжуд резерв ва имкониятларни ишга солишга эришмоғимиз, бошқалардан ҳам шуни талаб қилмоғимиз лозим. Бу партия XXVII съездини муносиб кутиб олишнинг асосий шартидир.

Ҳар бир меҳнатчи у қайси соҳада ишлашидан қатъи назар, аввало, ўз касбига меҳр қўймоғи, унинг сир-асрорини мукаммал эгаллаб олмоғи лозим. Иш давомида ютуқлар ҳам, муваффақиятлар ҳам кўп бўлади. Энг асосийси, ютуқлардан эсанкирамаслик, камчиликларни атрофлича таҳлил этиб, унинг такрорланишига йўл қўймасликдан иборат. Ана шунда ишимиз унумли, муваффақиятларимиз салмоқли бўлаверади.

Мен оддий пиллакорман. 21 йилдан бери шу касб билан шуғулланиб келаман. Ана шу давр мобайнида ипак қурти боқиш ва ундан мўл ва юқори сифатли пилла олишда анча тажриба тўплаганман. Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти илғорлар тажрибасини кенг ёйиш, уни ҳамманинг мулкига айлантиришга катта аҳамият беряпти. Бу борада мураббийчилик ҳаракати асосий роль ўйнамоқда. Мураббийлар биринчи навбатда бошқалардан иш талаб қилишдан олдин ўзлари доимо намуна бўлишга ҳаракат қиладилар. Бу эса устозлардан ижодий изланишни талаб қилади. Қанча изланса, ишга солинмаган резервлар, имкониятлар шунча кўпроқ топилаверади. Ана шуларни ишга тушириш туфайли хўжалигимизда пилла етиштириш йил сайин ортиб бормоқда.

Ўтган йили колхозимиз пиллакорлари катта меҳнат ғалабасига эришдилар. Ўн биринчи беш йиллик планини тўрт йилдаёқ 102 процент бажардилар. Давлатга 161,2 тонна «кумуш тола» етказиб берилди. Бу, беш йиллик пландагидан анча кўпдир. Ҳосилнинг асосий қисми юқори сортларга қабул қилинди. Ҳар бир қути қурт уруғидан 104 килограммдан пилла олинди.

Бригадамиз ўтган йил якунига кўра мусобақа ғолиби деб топилди. 4116 килограмм ўрнига 5666 килограмм «кумуш тола» топширдик. 50 қути ипак қуртининг ҳар қутисидан 113 килограммдан пилла олдик. Бу колхозда энг юқори кўрсаткичдир. Бригадамиз бўйича пилладан олинган даромад 54 минг сўмдан ортиб кетди.

Шуни қувонч билан айтишим мумкинки, бу йил совхозимиз ҳам, бригадамиз ҳам ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига пилла топшира бошлайди. Бу, КПСС XXVII съездига муносиб совғамиз бўлади!

Колхозимизда 430 қути, бригадамизда 50 қути ипак қурти парвариш қилиняпти. Мўл пилла олиш учун мавсумга пухта тайёргарлик кўрдик.

Тажрибадан маълумки, мустаҳкам озуқа базаси мўл пилла ҳосили олишнинг асосий гаровидир. Ипак қуртининг ягона озуқаси тут баргидир. Тут барги қанчалик сероб ва тўйимли, унинг таркибида оқсил, карбонсув, витаминлар кўп бўлса, ипак қурти шунча яхши ўсади, соғлом бўлади, серипак пилла ўрайди. Шунинг учун биз ҳар йили пиллачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлашга алоҳида эътибор берамиз. Мавжуд 17 гектар тутзорга, икки марта минерал ўғит солиб, беш марта суғордик. Оқибатда барглар бўлиқ бўлди. Областимизда, жумладан колхозимизда озуқани 10-15 процентгача оширадиган «Барака-82» препаратидан кенг кўламда фойдаланиш йўлга қўйилди. Шунингдек, «АТ-20» препарати синовдан яхши ўтди. Тут баргидан тежаб-тергаб фойдаланяпмиз.

Ҳар қути қурт уруғи учун 70-75 квадрат метрдан сўкчак тайёрлаганмиз. Қурт боқиладиган хоналарда ҳарорат 25-26 даражада иссиқ бўлиши, намлик эса 65-75 процентдан ортмаслиги керак. Биз шунга эришяпмиз. Қуртхоналарни тез-тез шамоллатиб турибмиз. Шундай қилинса, қурт касалликка чалинмайди. Пилланинг сифатли бўлиши қуртларнинг яхши тўйишига боғлиқ. Яхши боқилган ипак қурти қисқа муддатда пилла ўрашга киради.

Бригадамизга 50 нафар пиллакор уюшган. Ҳаммаси тажрибали. Ғазинахон Иброҳимова, Умидахон Раҳимова, Чаманхон Мадаминова каби пиллакорларимиз ўтган йили ҳар қути қурт уруғидан 120-125 килограммдан «кумуш тола» олиб, рекорд кўрсаткичларга эришган эдилар. Улар бу йил КПСС XXVII съезди шарафига ҳар қути қурт уруғидан 135 килограммдан пилла топширишга сўз бердилар. Мен ўтган йили ҳар қути қурт уруғидан 130 килограммдан ҳосил олган эдим. Бу йилги мўлжалим 135 килограмм.

Пилланинг сифатли бўлиши қўйиладиган дастага ҳам боғлиқ. Ипак қурти супурги, райҳон, қарға тирноқ, тоза похолга олий сорт пилла ўрайди. Биз етарли миқдорда даста тайёрлаб қўйганмиз.

«КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўн кунлик» мусобақасига қўшилган бригадамиз заршунослари етилган ипак қуртларига даста қўйишга киришдилар. Биз партиямиз XXVII съезди шарафига пландаги 3670 килограмм ўрнига 5850 килограмм пилла топшириш, ҳар қути қурт уруғидан 117 килограммдан ҳосил олишга аҳду паймон қилдик.

Мунаввархон БОЗОРОВА,
Андижон область Олтинкўл районидаги «Коммунизм» колхозининг пиллачилик бригадаси бошлиғи, Ленин ордени нишондори.

МАРРА—13 ТОННА

Усмон Юсупов районидаги «Пахтакор» совхози пиллакорлари дастлабки маррани эгалладилар. Хўжаликда пилла тайёрлаш бўйича йиллик план ошириб бажарилди. Қабул пунктига пландаги 10,7 тонна ўрнига 10,8 тонна пилла топширилди. Унинг асосий қисми юқори сортга қабул қилинди. Эришилган бу муваффақиятга Х. Рўзиева, З. Ўринова, Ш. Ботировалар бошлиқ пешқадам звеноларнинг аъзолари муносиб ҳисса қўшдилар.

Улар ҳар қути ипак қуртидан 90—100 килограммдан ошириб ҳосил олдилар. Совхоз пиллакорлари ялпи ҳосилни 13 тоннага етказиш учун теримни қизғин давом эттиришмоқда.

Райондаги Ульянов номли, Калинин номли совхозларда ҳам давлатга юқори сортли пилла топшириш кун сайин авж олдирилмоқда.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

Пилла топшириш планини муддатидан илгари бажарганлиги учун қуйидаги район республика «ҲУРМАТ ТАХТАСИ»га ёзилди:

Қарши райони — район партия комитетининг секретари Т. П. Хидиров, район ижроия комитетининг раиси А. Азимов, район комсомол комитетининг секретари К. К. Лутфиев, бош пиллахона директори У. Шодиев.

ХИМИКЛАР БЕШ ЙИЛЛИК ВАХТАСИДА

Республика жамоатчилиги халқ хўжалиги етакчи тармоқларидан бири ходимларининг профессионал байрами — Химиклар кунини нишонламоқда. Тармоқ меҳнатчилари индустрияни ривожлантиришга, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш ишига, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтиришга ҳисса қўшмоқдалар. 24 май куни Тошкентда бўлиб ўтган тантанали йиғилишда шу ҳақда гапирилди. Йиғилиш қатнашчилари — Ўзбекистондаги химия корхоналарининг илғорлари ва новаторлари, социалистик мусобақа ғолиблари беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажаришга, КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олишга аҳд қилганликларини айтдилар. Сўзга чиққан нотиқлар КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг қарорлари талаб қилганидек, фан-техника тараққиёти ютуқларини практикага кенг жорий этиш, янги қувватларни тезроқ ўзлаштириш, ишлаб чиқаришда интизом ва тартибни мустаҳкамлаш зарурлигини таъкидладилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари В. П. Анишчев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари А. Р. Хўжаев иштирок этдилар.

Шу куни республика Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида «Ўзбекистон химикларининг СССР Озиқ-овқат программасига қўшган ҳиссаси» мавзуида экспозиция очилди, бадиий ҳаваскорлар концерти, халқ сайиллари бўлиб ўтди.

(ЎзТАГ).

ТИНЧЛИК ВА БУНЁДКОРЛИК ПОСБОНЛИГИДА

(Боши биринчи бетда).

Фашизм устидан Ғалаба қозонилган даврдан буён 40 йилдирки, Европа халқлари тинчлик шароитида яшаб келаётганликлари социалистик ҳамдўстлик давлатларининг тарихий хизматидир. Буюк Ғалабанинг яқиндагина бўлиб ўтган шонли юбилейи аслида Варшава Шартномасининг ўттиз йиллиги байрами билан бир вақтга тўғри келганлигида чуқур рамзий маъно бор.

Бу Шартнома — социалистик интернационализм принциплари ва марксизм-ленинизм ғоялари туфайли метиндек мустаҳкамланган пухта иттифоқдир. Тинчликсеварлик руҳи билан суғорилган шартноманинг ўзи ҳам, унда қатнашувчи давлатларнинг амалий ҳаракатлари ҳам социалистик ижтимоий тузум табиатининг ўзидан чашмадек баҳра олмоқда.

«Бизнинг иттифоқимиз каби бошқа иттифоқ тарихда бўлган эмас,— деб таъкидлайди М. С. Горбачев, — бу иттифоқдаги муносабатлар суверен давлатларнинг тўла тенглигига ва ўртоқларча ўзаро ёрдамига асосланган. Бу иттифоқ халқларнинг том маънодаги иттифоқидир. Бу иттифоқ ҳеч кимга хавф солмайди, балки батамом тинчликни ҳимоя қилишга бағишланган».

Қардош мамлакатларнинг шартнома амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарори халқаро ишларда АҚШ ва унга эргашиб бораётган Шимолий Атлантика блокига аъзо бўлган давлатлар тинчлик тақдири учун хатарли йўлдан бораётганликларига берилган табиий ва муносиб жавобдир.

Уларнинг йўли — ҳарбий устунликка эришиш йўлидир, бунинг учун улар қуролланиш пойгасини, аввало, ядровий қуролланиш пойгасини баттар кучайтирмоқдалар, қуролланиш пойгасини космосга ёйиш режаларини ишлаб чиқмоқдалар, бу эса бутун инсониятга солинаётган хавфни анча кучайтирмоқда.

Уларнинг йўли — социализмга душманликни кучайтиришга, социалистик ҳамдўстлик давлатлари билан муҳолифликка қаратилган йўлдир.

Уларнинг йўли — бошқа мамлакатлар ва халқларнинг ички ишларига қўпол аралашиш, давлат терроризми сиёсатини ўтказиш йўлидир, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти буни кескин қоралади.

НАТО блоки солаётган уруш хавфи даражасига мувофиқ равишда Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар ўз коллектив мудофаа қобилиятини лозим даражада сақлаб туриш учун бундан буён ҳам зарур чораларни кўраверишни ниятидадирлар. Улар бирон-бир давлатдан ҳарбий устунликка интилмайдилар. Аммо улар ўзларидан ҳарбий устунликка ҳам йўл қўймайдилар.

Варшава Шартномаси мамлакатлари уруш хавфини тугатишнинг, қуролланиш пойгасини жиловлашнинг реалистик программаси билан майдонга чиқмоқдалар. Улар космик фазони ҳарбийлаштиришга йўл қўймаслик заруратини ядро қуролларини тубдан қисқартириб, бора-бора бу қуролларни бутунлай йўқ қилиб ташлаш билан ўзаро боғлаш тўғрисидаги масалани алоҳида ўткир қилиб қўймоқдалар. Совет Иттифоқи бу позицияни Женевадаги Совет-Америка музокараларида изчиллик билан қаттиқ туриб ҳимоя қилмоқда.

Биз СССР билан АҚШ аввалига Женева музокаралари ўтказиладиган бутун давр мобайнида зарбдор космик қуроллар яратишни, шу жумладан илмий-тадқиқот ишларини, бу қуролларни синаш ва жойлаштиришни тўхтатиб турсинлар, ўзларининг стратегик ҳужум қуролларини кўпайтирмасинлар, Европада Американинг ўртача олислик ракеталарини жойлаштириш ва бизнинг жавоб чораларимизни кучайтириш тўхтатилсин, деб таклиф қилдик.

Социалистик давлатларнинг, жумладан, барча ядровий давлатлар СССРнинг намунасига эргашиб ядро қуролини биринчи бўлиб ишлатмаслик мажбуриятини олсинлар, деган ташаббуси кенг миқёсли ва амалий характерга эгадир. Ядро қуролларини кўпайтирмаслик, ядро қуроли синовларини батамом ва ёппасига тақиқлаш, Варшава Шартномаси давлатлари билан НАТО мамлакатлари ўртасида, Умумевропа Кенгашининг барча қатнашчилари ўртасида ўзаро ҳарбий куч ишлатмаслик ва тинчлик муносабатларини давом эттириш тўғрисида шартнома тузиш хусусидаги таклифларимиз ҳам мана шундай кенг миқёсли ва амалий характерга эгадир.

Башарти ғарблик музокарадошларимиз бизнинг мана шу ва бошқа ташаббусларимизга ёндашишда ўзаро мақбул аҳдномага эришиш йўлларини қидириш ва топишга тайёр эканликларини намоён этганларида эди, уруш хавфини камайтириш, халқаро муносабатларни нормал ривожланиш йўлига қайтариш учун кўп иш қилиш мумкин бўлур эди. Улар томонидан бундай тайёрлик ҳозирча сезилмаяпти.

Шартноманинг амал қилиш муддати узайтирилиши — Ялта ва Потсдам битимларининг мустаҳкамлигини синаб кўриш йўлидаги хаёлий орзулардан ҳали ҳам воз кечмаган кимсаларга қилинган очиқ-ойдин огоҳлантиришдир.

Уруш сабоқларини унутишга ҳеч кимнинг ҳаққи йўқ. Ўч олишни орзу қилаётган телбанамо кимсаларга шуни эслатиб қўйиш ўринлик: Германия рейхи иккинчи жаҳон уруши алангасида ёниб кул бўлди, энди уни қайта тиклаб бўлмайди.

Варшава Шартномаси қатнашчилари ўз иттифоқини ва Шимолий Атлантика блокини, биринчи қадам сифатида эса, уларнинг ҳарбий ташкилотларини бир вақтнинг ўзида тарқатиб юбориш тарафдори бўлиб келдилар ва ҳозир ҳам шунинг тарафдоридирлар. Уларнинг бу позицияси шу кунда ҳам ўз кучида турибди.

Модомики, Шимолий Атлантика иттифоқи мавжуд экан, Варшава Шартномаси ташкилоти бундан буён ҳам Европа ва дунёда социализм позицияларини қаттиқ туриб ҳимоя қилишда, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашда, ядро урушининг олдини олишда муҳим роль ўйнайверади.

Варшава Шартномаси аввал бошда қай тарзда тузилган бўлса, айнан шу тарзда узайтирилганлиги фактини қайд этиб ўтиш ўринлидир. Шартномада қатнашувчилар тинчликсеварлик сиёсатининг мақсадлари давомийлиги, уларнинг шартнома юксак самарадорлигига қатъий ишончи мана шунда ўз ифодасини топганлиги шубҳасиз.

Шартномани протоколда кўзда тутилган муддатга узайтириш социалистик давлатлар иттифоқининг барқарорлиги ва мустаҳкамлигини таъминлайди, уларнинг ҳар томонлама ҳамкорлигини ривожлантириш учун узоқ муддатли зарур шарт-шароитларни яратади.

Шартнома қатнашчилари қўйган қадам қардош мамлакатлардан ҳар бирининг ҳаётий манфаатларига ва бутун социалистик ҳамдўстликнинг коллектив эҳтиёжларига хизмат қилади. Бу қадам тинчлик ишини азиз билувчи барча кишиларнинг орзу-умидларига мос бўлиб тушади.

Совет Иттифоқи ва Варшава Шартномасида қатнашувчи бошқа мамлакатлар халқаро ишларда яхшилик сари бурилишга эришиш учун ўзларига боғлиқ бўлган ҳамма ишни қилиб келдилар ва бундан буён ҳам қилавередилар. Улар бу мақсадга ғоявий ва сиёсий маслаклардан қатъи назар барча халқларнинг, ҳамма давлатларнинг, жамики тинчликсевар кучларнинг бирлашган куч-ғайратлари билан эришиш мумкинлигига қатъий асосланадилар.

Варшава Шартномаси давлатларининг дўстлиги ва мустаҳкам ҳамкорлиги бундан буён ҳам ўсиб, мустаҳкамланаверишига совет кишиларининг ишончи комил. Шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги Протокол Совет Иттифоқининг ва умуман социалистик ҳамдўстликнинг ташқи сиёсат йўлига тўла мувофиқдир. А. А. Громико сўзининг охирида СССР Олий Совети Президиуми Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида Министрлар Совети тақдим этган Протоколни ратификация қилади, деб ишонч билдирди.

* * *

СССР Олий Совети палаталарининг Ташқи ишлар комиссиялари номидан КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитетининг секретари, Миллатлар Совети Ташқи ишлар комиссиясининг раиси **Б. Н. Пономарев** сўзга чиқди. Комиссиялар, деди у, 1985 йил 6 майдаги қўшма мажлисда Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги Протоколни ратификация қилиш масаласини кўриб чиқдилар.

Варшава Шартномасининг тузилишига олиб келган сабаблар ҳали ҳам тўла-тўкис сақланиб қолганлиги мажлисда қайд этиб ўтилди. Бизга қарши турган блок — Шимолий Атлантика пакти ва аввало, Америка Қўшма Штатларининг сиёсатидаги доимий, кейинги вақтларда эса, айниқса, кескинлашган тенденциялар мана шундан далолат бериб турибди.

Ҳарбий устунлик пайига тушган АҚШ маъмурияти қурол-яроғларнинг тобора янги турларини яратмоқда, космосни ҳарбийлаштиришга интилмоқда. Қуролланиш пойгаси назорат қилиб бўлмайдиган жараёнларнинг ривожланиш эҳтимолини келтириб чиқарадиган янги босқичга ўтмоқда. Шу билан айни бир вақтда АҚШ ва унинг иттифоқчилари аслида қуролсизланиш ва ҳатто қурол-яроғларни чеклаш тўғрисидаги таклифларни рад этмоқдалар.

Кейинги йилларда империализм социал реванш сиёсатини амалга оширишга уриниб, социалистик мамлакатларга, миллий озодлик ҳаракатларига ва барча тараққиёт кучларига қарши қўпорувчилик фаолиятини кескин кучайтирганлиги ҳам кўриниб турибди.

Қўшма Штатлар ва НАТО ўтказаётган қўпорувчилик, агрессив сиёсатнинг тиғи СССРга ва унинг иттифоқчиларига қарши қаратилганлиги маълум. Бу нарса кейинги ойларда, айниқса, яққол намоён бўлди. Фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 40 йиллиги нишонланаётган йилда империалист сиёсатчилар уруш якунларини қайта кўриб чиқиш тўғрисидаги, Европанинг гитлерчилар Германияси тормор этилганидан сўнг ва урушдан кейин ривожланиш натижасида вужудга келган социал-сиёсий географиясини ўзгартириш тўғрисидаги масалани яна мунофиқларча ошкора тарзда ўртага қўйишдан уялмадилар. Америка империализми рағбатлантираётган ҳамма турдаги реваншчилар ўз фаолиятини кескин кучайтириб юбордилар.

НАТО блоки ўзи яшаб келаётган йиллар мобайнида қилган ҳамма ишлар ҳамда Варшава Шартномаси ташкилоти изчиллик билан ўртага қўяётган тинчликсеварлик таклифлари Ташқи ишлар комиссияларининг мажлисида батафсил кўрсатиб берилди.

Урушга тайёргарлик кўришнинг даҳшатли ўтхонаси ва Европада ҳамда бутун дунёда ядро қуроли ишлатиладиган агрессия йўли — НАТОнинг қиёфасидир. НАТО ҳарбий планлаштириш комитетининг икки кун олдин, 22 майда бўлиб ўтган сессияси НАТО қатнашчилари қурол-яроғларни, шу жумладан, ядро қуролларини кўпайтириш ниятида эканликларини яна маълум қилди.

Тинчлик сабот билан ҳимоя қилинаётганлиги, тинч-тотув яшаш, қуролланиш пойгасини, аввало, ядровий қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва бу қуролларни қисқартириб, бора-бора бутунлай йўқ қилиб ташлаш йўли — Варшава Шартномаси ташкилоти сиёсати ва фаолиятининг моҳиятидир, деди сўзини давом эттириб нотиқ. Варшава Шартномаси яшаб келаётган барча ўттиз йил мобайнида унинг қатнашчилари шундай таклифларни ўртага қўйдиларки, бу таклифлар рўёбга чиқарилган тақдирда, муҳолифликни камайтириш ва тугатиш, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қурол-яроғларни қисқартириш, давлатларнинг коллектив куч-ғайратлари билан халқаро хавфсизликни таъминлаш соҳасидаги вазият тубдан ўзгарган бўлур эди. Ҳозир ҳам Варшава Шартномаси НАТОнинг агрессив, урушқоқлик йўлига қарама-қарши ўлароқ Европада ҳам, бутун дунёда ҳам халқаро муносабатларни ривожлантиришнинг бутунлай бошқача истиқболини таклиф қилаётган экан, мана шунинг ўзида ҳам бу шартноманинг самарадорлиги яққол намоён бўлмоқда.

Ташқи ишлар комиссияларининг мажлисида Варшава Шартномаси мамлакатларининг олий партия ва давлат арбоблари сўнгги учрашувида белгилаб берилган ҳозирги замоннинг туб проблемаларига принципиал ёндашишнинг бутун моҳиятига алоҳида эътибор қаратилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Варшавада айтганидек, «...биз Европадаги ва бошқа қитъалардаги барча давлатларга мурожаат этиб, ихтилофлардан устун туришга, бутун инсониятга таҳлика солиб турган янги хавфга — ядро қирғини хавфига қарши курашда ҳамкорлик қилишга чақирамиз».

Совет Иттифоқи айни шу йўлда қўйган ва бизга иттифоқдош бўлган давлатлар қўллаб-қувватлаган амалий қадамлар бу мурожаатни мустаҳкамлади. Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги Протокол имзоланишидан сал аввал мамлакатимиз янги катта ташаббусларни кўтариб чиқди. Зарбдор космик қуролларни вужудга келтиришдан воз кечиш ва йўлдошга қарши мавжуд системаларни йўқ қилиб ташлаш; бундай системаларни тубдан қисқартириш йўлидаги биринчи қадам сифатида иккала томоннинг ядро потенциалларини кўпайтирмай қўйиш; Европада ўртача олислик ракеталарини жойлаштиришни ва бошқа жавоб чораларини амалга оширишни Совет Иттифоқи ўз ихтиёри билан тўхтатиши мана шундай ташаббуслар жумласига киради.

Бу ташаббуслар халқаро миқёсда ҳамманинг эътиборини тортди ва уларни кенг тинчликсевар кучлар қўллаб-қувватлашди. Иккинчи томоннинг ҳам шунга муносиб иш тутиши, СССРнинг мазкур тадбирларига ижобий ёндашиши Женева музокараларини амалий қарорларга келиш йўлига ўтказишга ёрдам берган бўлур эди, бундан ҳам мураккаброқ муаммоларни ҳал этишда ўз ролини ўйнашига кўмаклашган бўлур эди, албатта.

Варшава Шартномасининг бутун моҳияти, деб таъкидлади Б. Н. Пономарев, унга кирувчи давлатларнинг бутун тинимсиз фаолияти бундан 40 йил муқаддам герман фашизми ва япон милитаризмига қарши олиб борилган урушда қозонилган Буюк Ғалабани қўлга киритган халқларнинг кураши мақсадига — ана шу уруш инсоният тарихида сўнгги жаҳон уруши бўлиб қолишига қаратилгандир.

Янги жаҳон урушининг олдини олиш зарур. Чунки, унинг чиқишига йўл қўйилса, бу уруш ўзининг ҳалокатли оқибатлари жиҳатидан инсониятни кулфатга солган барча урушлар биргаликда келтирган азоб-уқубатлардан анча кўп ғам-алам келтиради.

Бу урушнинг олдини олиш мумкин. Чунки ҳозирги вақтда ажал ёнғини чиқарувчиларини жиловлаб қўйишга қодир бўлган қудратли кучлар мавжуд. Варшава Шартномасига бирлашган давлатлар ва халқлар ана шу кучларнинг энг асосийсидир.

Ташқи ишлар комиссиялари мана шу барча мулоҳазалардан келиб чиқиб, Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтириш социалистик давлатларнинг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш, уларнинг сиёсий ва ҳарбий ҳамкорлигини ривожлантириш учун ҳам, шунингдек халқаро тинчликни таъминлаш, Европада ядро уруши ва умуман ҳар қандай урушнинг олдини олиш ва унга барҳам бериш учун ҳам зарур, деб ҳисоблайдилар. Шу боисдан комиссиялар СССР Олий Совети Президиумига 1955 йилнинг 14 майида Варшавада имзоланган Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги Протоколни ратификация қилишни тавсия этадилар.

Мажлисда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари **В. В. Гришин, Д. А. Кунаев, В. В. Шчербицкий**, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари **В. В. Кузнецов**, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Эстония ССР Олий Совети Президиумининг Раиси **А. Ф. Рюйтель**, СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари Кировоград область Новоукраинск районидаги КПСС XX съезди номли колхоз тракторчилар бригадасининг бошлиғи **А. В. Гиталов**, ВЦСПС раиси **С. А. Шалаев**, Ленинград область партия комитетининг биринчи секретари **Л. Н. Зайков**, Вязниковский техника газламалари ишлаб чиқариш бирлашмасининг тўқувчиси **Р. А. Гаврилова**, СССР ДОСААФ Марказий Комитетининг Раиси **Г. М. Егоров**лар Варшава Шартномасининг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисидаги қарорни бир овоздан маъқуллаб, қўллаб-қувватладилар. Улар шартномани узайтириш тўғрисидаги Протокол Совет Иттифоқи, барча социализм мамлакатларининг манфаатларига тўла мос бўлиб, СССР Конституциясига, давлатимизнинг ташқи сиёсий йўлига мувофиқдир, деб уқтириб ўтдилар.

СССР Олий Совети Президиуми Дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам тўғрисидаги шартноманинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида 1985 йил 26 апрелда Варшавада имзоланган Протоколни бир овоздан ратификация қилди.

(ТАСС).

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР БИРЛАШГАН ҚУРОЛЛИ КУЧЛАРИ ҲАРБИЙ КЕНГАШИ МАЖЛИСИ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА

1985 йил 20 майдан 23 майгача Венгрия Халқ Республикасининг пойтахти — Будапешт шаҳрида Бирлашган Қуролли Кучлар бош қўмондони Совет Иттифоқи Маршали **В. Г. Куликов** раислигида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар Бирлашган Қуролли Кучлари Ҳарбий кенгашининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди.

Ҳарбий кенгаш ишида Ҳарбий кенгашнинг барча аъзолари, Болгария халқ армияси, Венгрия халқ армияси, Германия Демократик Республикаси миллий халқ армияси, Польша қўшинлари, Руминия Социалистик Республикаси армияси, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Қуролли Кучлари, Чехословакия халқ армияси ҳарбий делегациялари, шунингдек Бирлашган Қуролли Кучлар Бош қўмондони бошқариш органларининг генераллари ва офицерлари қатнашдилар.

Ҳарбий кенгаш, ҳозирги халқаро вазиятни ҳисобга олиб, Сиёсий маслаҳат комитети ва Мудофаа министрлари комитети сўнгги кенгашларида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар томонидан қабул қилинган қарорлар муносабати билан бирлашган қўмондонлик амалий фаолиятининг Бирлашган Қуролли Кучларнинг жанговар қудратини янада такомиллаштиришга доир баъзи масалаларини кўриб чиқдилар.

Ҳарбий Кенгашнинг иши амалий ишчанлик руҳида, жанговар ўртоқлик, дўстлик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтди.

Кўриб чиқилган масалалар юзасидан ўзаро келишиб олинган тавсияномалар қабул қилинди.

МУКОФОТ ТОПШИРИЛДИ

23 май куни СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари Б. А. Ашимов Осиё ва Африка ёзувчилари уюшмасининг Бош секретари Алекс Ла Гумага Халқлар дўстлиги орденини топширди.

Б. А. Ашимов А. Ла Гумани мукофот билан самимий қутлади. А. Ла Гума тараққийпарвар ёзувчиларнинг тинчлик учун курашдаги ҳамкорлиги ва дўстлигини мустаҳкамлаш борасидаги актив ижтимоий ва адабий фаолияти учун шу мукофотга сазовор бўлган эди.

А. Ла Гума юксак мукофот учун КПСС Марказий Комитетига, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматига миннатдорчилик изҳор этди. У Осиё ва Африка тараққийпарвар ёзувчилари Совет Иттифоқининг планетада тинчликни сақлаш, халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш борасидаги куч-ғайратларини қўллаб-қувватлайверадилар ва халқлар ўртасида ҳамжиҳатлик ҳамда ҳамкорликни чуқурлаштириш учун ҳамма куч-қувватларини сарфлайверадилар, деб таъкидлади. (ТАСС).

Чет элларда

УЛУҒ ЛЕНИН ХОТИРАСИ

РИМ. Италия пойтахти районларидан бирида В. И. Ленин номидаги майдон тантанали вазиятда очилди. Маросимда Италиянинг таниқли сиёсат ва жамоат арбоблари, пойтахт маҳаллий ҳокимият органларининг вакиллари, «Италия — СССР» жамиятининг, бир қанча илғор демократик ташкилотларнинг активлари, СССР элчихонасининг вакиллари, журналистлар ҳозир бўлдилар.

Рим ҳокими Уго Ветере майдонда йиғилган кишилар ҳузурида сўзга чиқди. У Италия пойтахтида жаҳон пролетариати йўлбошчисининг номи билан аталган майдоннинг очилиши ғоят катта аҳамиятга эга эканлигини уқтирди. «Мен бу майдонни очиш шарафига муяссар бўлганимдан бахтиёрман», — деди у. Шу тариқа биз бутун инсоният тарихида ниҳоятда катта роль ўйнаган улуғ Ленин хотирасини ҳурмат билан эъзозлаймиз.

Улуғ Октябрь социалистик революцияси қарийб 70 йил аввал бўлган эди, деди сўнгра У. Ветере. Ўша пайтларда қолоқ мамлакат бўлиб, ноҳақлик ҳукм сурган ва меҳнаткашлар шафқатсиз эксплуатация қилинган Россия шу тарихан қисқа муддат ичида жаҳондаги энг буюк давлатлардан бирига айланди. Рим ҳокими В. И. Ленин хотираси бутун тараққийпарвар инсоният қалбида ҳамиша сақланиб қолажагини таъкидлади.

Рим ҳокими билан СССРнинг Италиядаги элчиси йиғилиш аҳлининг гулдурос қарсаклари остида «В. И. Ленин номидаги майдон» деган сўзлар ёзилган мармар лавҳани биргаликда очишди.

(ТАСС).

КУРАШАЁТГАН ҚИТЪА

АФРИКА ОЗОДЛИГИ КУНИ

Ҳар йили 25 майда Африка озодлиги куни нишонланади. Бундан 22 йил муқаддам — 1963 йилнинг 25 майида Аддис-Абеба шаҳрида Африка Бирлиги Ташкилоти тузилганлиги эълон қилинган эди. Шу кун Африка озодлиги куни сифатида нишонланадиган бўлди. Бу йил айнан шу кундан Африка жанубидаги халқлар кураши билан бирдамлик ҳафталиги ҳам бошланади. Бирдамлик ҳафталиги Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг қарори билан ўтказилмоқда.

Бундан чорак аср бурун Африканинг сиёсий харитаси кўпроқ яшил ва оч бинафша рангга бўяларди. Яшил ерлар Англиянинг, оч бинафша рангидагилари эса Франциянинг мустамлакаларини англатар эди. Бугунги кунда Африка харитаси ранг-баранг. Бу ранглар кўплаб ёш мустақил давлатлар ташкил қилинганини билдиради. Улкан қитъада фақат биргина — Намибия мустамлакачилик исканжасидан озод бўлолмай қолмоқда. Унда Жанубий Африка Республикасининг оқ танли ирқчилари ҳукмронлик қилмоқдалар.

КПСС XXVI съездида таъкидланганидек, мустамлакачилик зулмидан озод бўлган мамлакатлар хилма-хилдир. Уларнинг баъзилари озодликка эришгач, революцион демократик йўлдан бордилар. Бошқаларида капиталистик муносабатлар қарор топди. Уларнинг баъзилари чинакам мустақил сиёсат ўтказмоқдалар, айримлари империализм сиёсати измига тушиб қолган.

Курашаётган қитъанинг аввалги хўжайинлари ва айниқса, жаҳонга ҳукмронликнинг янги даъвогарлари — Қўшма Штатлар Африка мамлакатларини ўзларига иқтисодий қарам қилиб, улар устидан назорат ўрнатишга интилмоқда. Кўпчилик Африка давлатларидаги барча йирикроқ корхоналар Ғарб монополиялари тасарруфидадир. Африкадан ташиб келтирилган бойлик эвазига АҚШда, Англия ва Францияда ясалган қурол-яроғлар яна Африкага жўнатилади. Ғарбдаги давлатлар Африка мамлакатларига қурол-яроғ сотишдан жуда катта даромад олмоқдалар. Кейинги ўн йил ичида Африка давлатлари қурол сотиб олиш учун 120 миллиард доллар сарфладилар.

Шуниси даҳшатлики, Ғарбдан сотиб олинаётган қурол-яроғлар империалистларнинг ўзи авж олдираётган биродаркушлик можароларида ишга солинмоқда. Масалан, АҚШ маъмурлари ёрдамида Сомали қуроллантираётган сотқинлар тўдаси революцион Эфиопияга қарши уруш олиб бормоқда. Франция билан АҚШ Чаддаги урушаётган гуруҳлар ўртасидаги можарони атайлаб аланга олдирмоқдалар. Ғарбдагилар мададига таяниб иш кўраётган УНИТА ташкилотининг тажовузкорлари Анголада қирғин ва вайронликни авж олдирмоқдалар.

Мустақилликка эришган Африка мамлакатлари учун Жанубий Африка Республикасининг ирқчи режими жиддий хавф солмоқда. Бир ҳовуч оқ танли мустамлакачилар кўплаб африкаликларни қон қақшатмоқдалар. ЖАР ҳукмдорлари ўз мамлакати халқларини эзиш билангина чекланиб қолишаётгани йўқ. Мана, 65 йилдирки улар қўшни Намибия ерида ҳам ҳукмронлик қилиб келмоқдалар.

Бизнинг мамлакатимиз Африка мамлакатлари халқларининг озодлик учун курашини қўллаб-қувватламоқда. Совет Иттифоқи Африканинг кўпгина давлатларига ўзини тиклаб олиш, қарамликдан қутулиш ва миллий экономикани мустаҳкамлашда ёрдам бермоқда. Африка қитъасининг кўпчилик мамлакатлари эса иқтисодий жиҳатдан ҳам тўла мустақилликка эришиш учун курашни давом эттирмоқдалар. Африка курашмоқда.

Суратда: Ангола халқ мудофаа отрядининг жангчилари— қизлар машқ қилишяпти. Ангола қизлари мамлакат тарихига ёрқин саҳифалар битишди. Улар эркаклар билан елкама-елка туриб ватан озодлиги ва мустақиллиги учун жанг қилдилар. Бугунги кунда янги ҳаёт қуришда фаол қатнашмоқдалар. Хотин-қизлар завод ва фабрикаларда, давлат фермалари ва ишлаб чиқариш кооперативларида мардонавор меҳнат қилмоқдалар. Уларнинг кўплари халқ мудофаа отряди аъзолари сифатида революция ғалабаларини ҳимоя қилишда бевосита иштирок этмоқдалар.

ТАСС фотохроникаси.

СССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ МУКОФОТИГА ТАҚДИМ ЭТИЛАДИГАН ИШЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Мукофотга техника, прогрессив материаллар, технологик жараёнларнинг янги турларини яратиш ва жорий этиш билан ниҳоясига етказилган, ёнилғи-энергетика, материал, меҳнат ва хом ашё ресурсларидан оқилона фойдаланишни ҳамда табиий атроф-муҳитни муҳофаза қилишни таъминлайдиган илмий-тадқиқотлар ва ишларни тақдим этиш мумкин.

Мукофотга тақдим этилаётган тадқиқот ва ечимлар илмий-техника жамиятлари томонидан қўллаб-қувватланган бўлиши, ишлаб чиқаришда кенг қўлланилиши ҳамда катта иқтисодий самара берганлиги тасдиқланган бўлиши керак.

Директив органларнинг қарорига биноан ҳамда илмий-техника программалари топшириқларига кўра бажарилган ишларни тақдим этишга алоҳида эътибор берилиши зарур.

СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР Фанлар академияси касаба союзлари марказий (республика) комитетлари билан биргаликда мукофотга қўйиладиган ишларни тақдим этишига рухсат берилди.

Тақдим этиладиган ишлар бўйича барча материаллар ва ҳужжатлар СССР Фан ва техника давлат комитетининг СССР Министрлар Совети мукофотлар бўлимида қуйидаги адрес бўйича қабул қилинади:

103905, Москва, К-9, Горький кўчаси, 11-уй, 137 хона, телефонлар: 229-03-05, 923-73-07.

Ишлар шу йил 1 сентябргача қабул қилинади.

СССРДА ВЬЕТНАМ МАДАНИЯТИ КУНЛАРИ

ҚАРДОШ ХАЛҚ САНЪАТИ

ВСР ҳозирги замон тасвирий санъати асарларининг 23 май куни Москвада очилган виставкаси жонажон халқ ҳаёти ва кураши билан Вьетнам рассомларининг қалин алоқасини акс эттиради. Экспозиция Совет Иттифоқида ўтаётган қардош мамлакат маданият кунлари программасига мувофиқ намойиш қилинмоқда.

Вьетнамлик дўстлар виставкада намойиш қилиш учун 126 та асарни танлаб олганлар. Ҳозирги замон рассомлари миллий анъаналарни авайлаб сақлаган ҳолда картиналар мавзуини янги социалистик мазмун билан бойитиб, уни анча кенгайтирдилар. Бир қанча картиналар ва гравюраларда акс эттирилган Вьетнам халқининг йўлбошчиси Хо Ши Миннинг номи миннатдорлик меҳр-муҳаббати билан йўғрилган. Бу асарлар Шарқ халқлари санъати музейидаги виставкага қўйилган.

ВСР ташкил этилганлигининг 40 йиллигига бағишланган республика маданият кунлари афишасида кўпгина қизиқарли воқеалар мужассамлашган. Тэо ва Туонг анъанавий халқ театрининг артистлари Совет— Вьетнам дўстлиги жамиятининг активлари билан учрашдилар. Москвадаги «Ханой» кинотеатрида ВСР бадиий фотосурати ва киноплакати виставкалари очилди. Ханой опера ва балет театри солистларининг Еревандаги гастроллари маданият кунлари программасини янада мазмундор қилди.

Новости матбуот агентлигида иккала мамлакат санъат зиёлиларининг вакиллари давра столи атрофига тўпландилар. Улар «Қардош маданиятларнинг ўзаро бойиши. Маданият соҳасида Совет—Вьетнам ҳамкорлиги» мавзуидаги ижодий мунозарада иштирок этдилар. ВСР маданият министри Нгуен Ван Хиеу, Вьетнам ёзувчилар союзининг бош секретари Нгуен Дин Тхи, СССР маданият министрининг ўринбосари П. Шабанов, СССР Рассомлар союзи правлениесининг секретари О. Буткевич, РСФСР халқ артисти В. Васильева ва бошқаларнинг нутқлари ана шу мавзуга бағишланди.

СССР ва ВСР композиторларининг Москвада бўлиб ўтган учрашувида совет ва вьетнам музикачиларининг кўп томонлама ижодий алоқалари тўғрисида гап борди.

(ТАСС мухбири).

БМТ ПРОГРАММАСИ ДОИРАСИДА

Тошкентда «Ичимлик сув сифатининг гигиеник мезонлари» мавзуига бағишланган халқаро семинар ўз ишини тугатди. Семинарни Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, СССР Фан ва техника давлат комитети, СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги БМТ Атроф-муҳит программаси (ЮНЕП) доирасида ташкил этди.

Осиё, Африка ва Лотин Америкасидаги ривожланаётган 12 мамлакат вакиллари аҳолини ичимлик сув билан таъминлашга оид асосий гигиеник проблемаларни муҳокама қилдилар, илмий тадқиқотларнинг натижалари ва ечимларни ўртоқлашдилар. Меҳмонлар Ўзбекистонда аҳолини сув билан таъминлаш ва сув сифатини медицина назорат этиш тажрибалари билан танишдилар, гидротехник иншоотларни бориб кўрдилар.

(ЎзТАГ).

М. А. ШОЛОХОВГА БАҒИШЛАБ

Улуғ совет ёзувчиси Михаил Александрович Шолохов туғилган куннинг 80 йиллигига бағишланган китоб байрами Навоий областида бошланди. Байрам программасида совет даври солномачисининг ҳаёти ва ижодига бағишланган адабий кечалар, китобхонлар конференциялари ўтказиш кўзда тутилган. Бу тадбирларни область адиблари, китобсеварлар жамиятининг активлари, «Билим» жамиятининг лекторлари ўтказмоқдалар. Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқлари кутубхоналарида ёзувчининг ижодий йўли тўғрисида ҳикоя қилувчи китоб виставкалари очилди, унинг асарлари асосида суратга олинган фильмлар кинотеатрларда намойиш қилинмоқда.

(ЎзТАГ).

1985 йил 23 май куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-1654» учирилди.

«КОСМОС—1654» ПАРВОЗДА

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ этишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган.

Йўлдошда ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. (ТАСС).

МУТАХАССИС МАСЛАҲАТИ

СУВ ВА ҲОСИЛ

ҒЎЗАЛАРНИ ТЎҒРИ СУҒОРИШ МЎЛ ВА СИФАТЛИ ҲОСИЛ ЕТИШТИРИШ ГАРОВИДИР

Ғўза ривожида сувнинг роли беқиёс. Ғўзанинг нави, тупроқ ва иқлим шароитларига қараб, ўсимлик бир грамм қуруқ модда тўплаши учун 400—800 грамм сув сарфлайди. Демак, ғўзанинг танасида тўхтовсиз сув ҳаракати кузатилади. Бу жараён тўғри кечиши учун тупроқда етарли намлик бўлиши лозим. Унга суғориш орқали эришилади. Бир гектардаги ғўзалар 1—2 та чин барг чиқарган даврда бир кеча-кундузда 10—12 кубометр, шоналаш даврида 30—50 кубометр, гуллаш ва ҳосил тугиш даврида 80—90, ҳатто 100—120 кубометр, кўсакларнинг очилиши даврида эса ўртача 30—40 кубометр сув буғлатади. Шуни ҳисобга олган ҳалда **суғориш ўз вақтида, керакли миқдорда ва сифатли қилиб ўтказилсагина сувнинг самараси ортади, у мўл ҳосил учун хизмат қилади.** Демак, ғўзани сув билан мунтазам равишда таъминлаб туриш чоралари кўрилмоғи, ғўзалар чанқаб қолишига ёки сув керагидан ортиқча берилишига йўл қўймаслик зарур. Маромида берилган сув экинни яшнатади. Ҳосил нишоналарини кўпайтиради. Ортиқча суғориш уни ғовлатиб юборади. Аксинча, ўсимликни сувдан сиқиб қўйиш ҳосил нишоналарининг тўкилишига олиб келади. Дастлабки даврда ғўза интенсив ўсади ва ғовлашга мойил бўлади. Шу туфайли **ўсимлик нормал ривожланаётган жойларда суғоришни бир озгина тортиб туриш ғўза илдизлари чуқурроқ, таралиб ўсишини таъминлайди. Лекин бунда намнинг нормадан камайиб кетишига асло йўл қўймаслик керак.**

Ёш ғўзаларни муддатидан эрта, айниқса, кўллатиб суғориш ёмон оқибатларга олиб келади, тупроқни совутади, ундаги микроорганизмлар фаолиятини сусайтиради, ғўза илдизлари тупроққа чуқур кирмасдан юзага жойлашади, кейинчалик ҳам тез-тез суғоришни талаб этадиган бўлиб қолади. Натижада ғовлаб кетади. Гуллаш, ҳосил тугиш даврида салгина сув танқислиги юз бергудек бўлса, шона ва ҳосил тугунчаларини тўкиб юборади. Дастлабки даврда нормал ўсган ғўзалар, кучли илдиз системасига эга бўлиб ўз вақтида гуллайди, пастки ярусдаги шона, гул, кўсаклар тўлиқ сақланиб қолади. Ғўза пояси бақувват, тупи ихчам бўлади, кўсаклар барвақт етилади.

Ер қотиб кетиб, оқ томирлар пайдо бўлиши тўхташи туфайли ғўза «қизил поча» бўлиб қолса, дарҳол суғоришни бошлаш даркор.

Ғўзаси нормал ривожланаётган, ер ости суви чуқур жойлашган бўз тупроқли ерларда биринчи сувни ғўза 5—6 та чин барг чиқаргандан шонага киргунича бўлган даврда, сувни тез ўтказадиган, қум ёки шағал қатламли тупроқларда 3—4 чин барг чиқарганда, ер ости суви яқин, ўтлоқ, ботқоқ тупроқларда ёппасига гуллаганда берилади.

Гуллагунча бўлган даврда ғўзани суғориш пайти келганини унинг актив илдиз системаси озуқланадиган қатламдаги намлик даражасига қараб аниқланади.

Бўз тупроқли ерларда, ер ости сувлари чуқур жойлашганлиги туфайли ғўзанинг гуллашига қадар 1 ёки 2 марта суғориш кифоя қилади. Ер ости суви яқин, ўтлоқ тупроқларда гуллашга қадар бир марта сув берилади ёки суғорилмайди, сувни тез ўтказадиган енгил қум, қумлоқ ёки шағал қатлами юза жойлашган ерларда 2—3 марта суғорилади.

Гуллашгача суғориш нормалари тупроқ хили, механик таркиби ер ости сувларининг жойланишига қараб 700—1000 кубометр атрофида бўлиши тавсия этилади.

Ғўзани гуллаш ва ҳосил тўплаш даври ҳаво ҳароратини юқори кўтарилган, ғўза барг сатҳи ортган, илдиз системаси бир метр ва ундан ортиқроқ чуқурлашган пайтга тўғри келади. Шу пайтда у, табиийки, кўп сув ва озуқа моддалари талаб қилади.

Бу даврда ғўза чанқатиб қўйилса, у ўсишдан тўхтайди, ёппасига шона ва ҳосил тугунчаларини тўкиб юборади. Ғўзанинг гуллаш ва ҳосил тўплаш даврида сизот суви чуқур жойлашган, оғир тупроқли ерларда 3—4 марта, енгил тупроқли ерларда 4—5 марта, сизот суви юза жойлашган ерларда 2—3 мартагача суғориш тавсия этилади.

Ғўза гуллашга қадар мўътадил сув режими билан таъминланган, ғовламаган бўлса, у шиғил ҳосил тугади. Бундай ғўзалар кейинчалик ғовламайди. Бу даврда ҳар бир суғоришда гектарига оғир тупроқли ерларда 1100-1200 кубометр, енгил тупроқли ерларда 700—800 кубометр, ер ости суви 2—3 метрдан чуқурроқ жойлашган ўтлоқ тупроқли ерларда 900—1000 кубометр сув сарфлаш мақсадга мувофиқдир.

Шуни таъкидлаш керакки, ғўзани гуллаш ва ҳосил тугиш даврида керагидан ортиқча суғориш ҳам хавфлидир. Айрим хўжаликларда бу пайтда ғўзани катта нормалар билан ва тез-тез суғориб туришга берилиб кетадилар. Натижада ортиқча сув ичган ғўзалар ғовлаб кетади, ҳосил тугунчалари тўкилади, сақланиб қолган кўсаклар эса кеч очилади.

Демак, **ҳосилни ошириш учун ғўзани маромида суғориш, уни чанқатиб қўйишга ёки керагидан ортиқча суғоришга йўл қўймаслик зарур.**

Деҳқонларимиз тўғри ўсаётган, серавж ғўзани қайчибарг деб атаганлар Бу бежиз эмас, бундай ғўзалар тупи йиғиқ, бўғин оралари қисқароқ, барги нормал катталикда бўлгани туфайли қуёш нури ғўза тупининг ҳамма қисмига яхши тушади. Натижада у яхши ҳосил тўплайди. Ғовлаган ғўза бўйчан, бўғин оралари узун, сербарг, барги ҳаддан ортиқ йирик бўлади.

Уста пахтакорлар тажрибасининг кўрсатишича бўғин оралари узунлиги 4,5—5,5 сантиметр бўлса ғўза нормал ривожланган ҳисобланади. Бундай ғўза энг кўп ҳосил тугади, айниқса, ҳосил шохларининг биринчи бўғинлардаги кўсаклар деярли тўкилмасдан сақланиб қолади, эрта очилади. Борди-ю бўғин оралари 4—4,5 сантиметрдан кам бўлиши, ғўзани қуритиброқ қўйилгани, бўғин оралиғини 6—7 сантиметр ва ундан ортиқ узунликда бўлиши эса ғўза ғовлатиб қўйилганлигидан далолат беради.

Демак, ғўзани суғориш пайти, нормалари, сонини тўғри белгилаш тажрибакор пахтакорлар, айниқса, сувчилардан жуда катта маҳорат талаб этади.

Ғўзада бир неча кўсак очилишидан бошлаб кўсакларнинг пишиб етилиш даври бошланади. Бу даврда ғўзанинг ўсиш жараёни сустлашади, ҳаво ҳарорати ҳам бирмунча пасайиб, ғўзанинг сув сарфи гуллаш, ҳосил тугиш даврига нисбатан, тахминан уч марта камаяди. Аммо бу даврдаги сув режимини тўғри белгилаш ниҳоятда муҳимдир. Бу пайтда ғўза танаси ва барглардаги түйимли моддаларнинг кўсакларга ўтиши кучаяди. Шу моддалар ҳисобига чигитлар пишиб етилади, чаноқдаги тола шаклланади. Ғўза тупидаги кўсаклар пастдан юқорига қараб, навбати билан етилади. Шунга кўра етилиб келаётган кўсакларнинг кўпчилигида чигит ва тола пайдо бўлиши билан боғлиқ физиологик жараёнлар давом этади. Бинобарин, улар сув, озуқа моддалар билан таъминлаб турилиши зарур.

Бу даврда ғўза сувдан қолдирилса, кўсакларнинг ривожланиши тўхтайди, чигитлар пуч бўлиб, тола етилмай қолади. Жойларда кўпинча бунга бепарво қарайдилар, ғўзанинг сувга бўлган талаби ҳисобга олинмайди. Кузда айрим каналлар вақтидан илгари бекитилади, баъзан сув бўлишига қарамасдан ғўзалар суғорилмайди. Қуруқ ерларда, ғўзанинг устки ярусидаги кўсаклари яхши тўлмаган бўлса, миришкор деҳқонлар бир теримдан кейин енгил сув бериб жуда тўғри иш қиладилар.

Шунга кўра, ер ости суви чуқур жойлашган оғир бўз тупроқли ерларда охирги сувни сентябрнинг биринчи ўн кунлигида гектарига 800—900 кубометр атрофида бериш кифоя қилади. Жанубий районларда ёки куз иссиқ келган тақдирда бошқа жойларда, кўсакларнинг етилиш даврида 2 марта сув бериш лозим. Аммо суғоришни дефолиациядан кейинга қолдирмаслик керак.

Шағал, қумлоқ ва қия ерлар ҳосил етилиши даврида 2—3 марта, гектарига 600—700 кубометр ҳисобида суғорилади.

Ер ости сувлари яқин жойлашган ерларда, тупроқ намлиги кўсакларнинг нормал етилиши ва очилишини таъмин этолгани туфайли суғоришга зарурат қолмайди.

Суғоришнинг юқори ҳосил олишни таъминлайдиган ва кенг тарқалган тўғри усули чуқур эгатлар олиб, сувни кичик оқим билан жилдиратиб оқизишдир.

Ғўза чуқур эгатлар орқали суғорилганда, ўсимлик илдизлари сувни анча пастдан шимади, шу туфайли пушта тупроғида доимо нам етарли бўлади ва у майин ҳолда сақланади. Натижада илдизларга сув, озуқа моддалар, ҳаво узлуксиз келиб турипи таъминланади. Ғўза илдизлари қатор ораларнинг ўртасида эмас, балки пушталарда ривожланади. Ғўзанинг илдиз системалари сувдан қочади, лекин намга интилади. Бу биологик хусусиятни ҳисобга олиб, сув ўтказувчанлик хусусияти яхши бўлган бўз тупроқлар, шўрланмаган ўтлоқ ва ўтлоқ ботқоқ тупроқларда қатор ташлаб суғоришни кенг қўлланиш яхши самара беради. Бунда биринчи суғоришдан тортиб то охиригача, битта эгат орқали сув бериш мақсадга мувофиқдир. Суғоришда эгат алмаштириб туриш нотўғридир. Қатор оралатиб суғоришда сув ичган икки томондаги намлик сув ичмаган қаторга сингиши керак. Бир кетмон бўйи тупроқ олинса нам туташгани кўринади. Борди-ю нам туташмаса ҳар қайси эгатдан сув оқизилади. Тажрибадан маълумки, қатор оралатиб суғориш ерларда намнинг етарли бўлишини таъминлайди. Сув ўтмаган қаторда тупроқ майин сақланади, иссиқлик, ҳаво ва озуқа режими яхшиланади.

Илдизлар сув ичмаган қаторларда кучли ривожланади, микробиологик фаолият юқори даражада бўлиб, ўсимликлар учун енгил ўзлаштириладиган озуқа моддалар кўплаб тўпланади. Натижада ғўза яхши ўсиб, ривожланади, қайчибарг бўлиб, кўсаклар 7—8 кун илгари очилади. Шуни айтиш керакки, сув ўтмаган қаторни чуқур ишламаслик, уларни ККО воситасида 6-8 сантиметр чуқурликда юмшатиш кифоя қилади. Чуқур культивация илдизларни шикастлайди.

Бу усул оқар сувларнинг 25—30 процентини иқтисод қилиш, суғоришга сарфланадиган меҳнатни бир ярим маротаба камайтириш имконини беради.

Кейинги йилларда қатор колхоз ва совхозлар омборларда тўпланган сувлардан фойдаланишга ўтдилар. Ҳавзанинг остки қисмида каналга чиқарилган сув ҳарорати дарё сувларига қараганда анча совуқ бўлади. Бу тупроқ ҳароратини пасайтириб, микроорганизмлар ва илдизлар фаолиятига салбий таъсир этиши мумкин. Натижада ҳайдалма қатламда илдизлар миқдори камайиб, уларнинг ночор ривожланиш ҳоллари кузатилмоқда. Бу ҳолни тузатиш учун имкони бор жойларда омбор ва дарё сувларини қўшиб ишлатиш ёки суғоришни қатор оралатиб ўтказиш тавсия этилади. Сув ичмаган қаторда ҳароратнинг юқори бўлиши, совуқ сувни илдизларга салбий таъсирини анча камайтиради.

Суғоришда даланинг ҳамма жойи бир текис сув билан таъминланишига эришмоқ лозим. Шунинг учун эгатлар чуқурлиги, уларнинг узунлиги, қаторлар кенглиги, даланинг нишаблиги, тупроқнинг сув ўтказувчанлиги катта аҳамиятга эга.

Кейинги йилларда қатор хўжаликларда суғориш ҳаддан ташқари узун — 300—400 метр, ҳатто ундан ортиқ эгатлар орқали ўтказилмоқда. Бу ҳол даланинг юқори қисмида ер захлаб кетиб, пастки қисмдаги ғўзалар қониб сув ичмаслигига олиб келади. Оқибатда бир даланинг ўзида уч хил ривожланган ғўзани кўрамиз. Бундан ташқари, узун эгатларда, сувни оёқлантириш мақсадида эгатдаги сув оқимини кўпайтириш туфайли эгат ичидаги унумдор тупроқ ювилиб кетмоқда. Шундай участкаларда ҳосил 20—25 процентга камайиб кетмоқда.

Оғир тупроқли ерларда даланинг нишаби катта бўлган сари, эгатлар бўйи узун бўлиши ва сув оқими кичик бўлиши, кичик нишабли, сувни тез ўтказувчан ерларда эгатлар бўйи қисқа, сув оқими катта бўлиши лозим. Шуларни ҳисобга олиб, эгатларнинг бўйлари узунлиги 120—150 метрдан 60—80 метргача бўлгани маъқул. Бунда эгатга оқиб кирадиган сувнинг миқдори, тупроққа сингган сув миқдоридан ортиқ бўлмаслиги даркор.

Ҳосил тақдирини ҳал қилишда моҳир сувчининг роли механизаторнинг ролидан кам эмас. Шу туфайли уларнинг иш ҳақини, кунлик нормаларини тўғри белгилаш, ўз вақтида рағбатлантириш, зарур анжомлар (махсус кийим-бош, резина этиклар, фонарлар ва бошқалар) билан таъминланишига алоҳида аҳамият бериш керак. Сувчилик касби кишидан катта маҳорат ва миришкорликни талаб этади. «Сувчи — ғўзани яшнатувчи» деб бежиз айтишмайди. Бироқ сувчи тайёрлайдиган билим юрти ёки курслар жойларда ҳанузгача ташкил этилмаган. Шунинг учун қисқа агротехника семинарлари, тажриба мактаблари ташкил қилиш лозим, токи суғоришга жалб этилган ҳар бир киши суғориш маҳоратини тўла равишда эгаллаcин.

Ҳар бир картада суғоришни ўз вақтида сифатли ўтказиш, суғоришдан кейин ерларга оби-тобида ишлов бериш мўл ва сифатли ҳосил олиш гаровидир.

М. МУҲАММАДЖОНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги.

А. ЗОКИРОВ,
қишлоқ хўжалик фанлари доктори.

ЯНГИЛИКЛАР

● НАВОИЙЛИК БИНОКОРЛАР ДАМ ОЛИШ ЗОНАСИНИ ЎЗЛАРИ БАРПО ЭТДИЛАР. Бу зона Тўдакўл сув омборининг соҳилида жойлашган. Ранг-баранг пластика ва шкфердан қад кўтарган бежирим коттежларда бир йўла уч юздан ортиқ киши дам олиши мумкин. Теннис кортлари, волейбол ва баскетбол майдончалари, футбол майдони ҳордиқ чиқарувчиларнинг ихтиёрида. Қайиқ станциясида катерлар, моторли ва эшкакли қайиқлар дам олувчилар хизматида. Ёзги дам олиш мавсумигача бу ерда болалар учун спорт-соғломлаштириш лагери ҳам очилади.

● КОМБАЙННИНГ ЯНГИ КАСБИ. Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти олимлари СК—5 комбайнини кўп йиллик ўт—изенни ўриб олишга мослаштиришди. Бу ўт Ўрта Осиёнинг чўл ва ярим чўл зоналарида чорва моллари учун яхши озуқа ҳисобланади.

● СОВХОЗ БИЛАН МАКТАБ ҲАМКОРЛИГИ. Самарқанд область Пастдарғом районидаги янги мактабнинг ўқувчилари ва муаллимлари уларни оталиққа олган «Пастдарғом» боғдорчилик, узумчилик совхози ишчилари билан биргаликда программалаштирилган таълим учун аппаратлар, микрокалькуляторлар, химия ва физика фанларига оид приборлар комплексини синфларда ўзлари монтаж қиладилар. Ўз навбатида ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш бригадаси олма ва узумни жойлаштириш учун махсус яшиклар ясай бошлашди. Деҳқонлар ўз маҳсулотларини БАМ ҳамда Узоқ Шимол қурувчиларига жўнатмоқдалар.

● ҲАР ДОИМ БЎЛСИН ҚУЁШ. Андижон область «Лола» қўғирчоқ театрининг янги спектакли шундай деб аталади. Пьеса автори З. Муҳиддинов билан театрнинг ёш артистлари ўрмонда яшовчи ҳайвонларнинг дўстлиги ҳақида ҳикоя қилишади. Ўрмон ҳайвонларининг яхшиликни рўёбга чиқаришида қуёш уларга ёрдам беради.

(ЎзТАГ).

КПСС Марказий Комитети октябрь (1984 йил) Пленуми қарорлари—ҳаётга!

ГЕКТАРНИНГ САМАРАСИ НЕГА ОЗ?

Бўстонлиқ—Тошкент областининг сабзавотчиликка ихтисослашган районларидан. Бу ерда кейинги даврда экинларнинг ҳосилдорлиги ва маҳсулотнинг ялпи ҳажми бирмунча ортди. Лекин суғориладиган ерлардан КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил октябрь Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI ва сўнгги пленумлари талаблари даражасида самарали фойдаланилмаяпти.

ЖДАНОВ НОМЛИ колхозда ер қадрланади. У вақтида шудгор қилинади, зарур даражада ўғитланади. Экинлар қулай агротехника муддатларида экилади, яхши парвариш қилинади. Шу туфайли ҳосил мўл бўлади. План ва мажбуриятлар муваффақиятли бажарилади. Ўтган йили гектаридан 386 центнер ҳосил олинди. Сабзавот етиштириш беш йиллик плани тўрт йилдаёқ ошириб бажарилди. Давлатга тўрт йиллик топшириқдагидан ташқари ўн минг тоннадан зиёд маҳсулот сотилди. Дон, каноп пояси, узум, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш беш йиллик планларини ҳам анча ошириб адо этиш мўлжалланмоқда.

Фрунзе номли колхознинг ер-сув шароити Жданов номли колхозникидан фарқ қилмайди. Бу хўжалик ҳам Чирчиқ дарёси ёқасидаги тупроғи унумдор, сувга сероб ерларда деҳқончилик қилади. Аммо ерга бўлган муносабат, унинг ҳар гектари бераётган самара икки хил. Ўтган йили Фрунзе номли колхозда ҳар гектар ерда 256,2 центнер сабзавот етиштирилди. Бу Жданов номли колхоздагидан 130 центнер кам. Колхозда суғориладиган ерларнинг умри бекорга ўтаётганини гектаридан бор-йўғи 25,6 центнер мева олинганидан ҳам билиш мумкин.

Колхозда сабзавот етиштиришни кўпайтириш, суғориладиган гектарнинг самарасини ошириш имконияти йўқми? Бор, Бултур А. Югай, А. Марайимов бошлиқ бригадаларда гектаридан 317—360 центнердан сабзавот олингани ҳолда, ери ерига туташ, ишчи кучи, техника, ўғитлар ва сув билан бошқалар қатори таъминланган Ж. Холмирзаев, А. Аноровлар бошлиқ бригадаларда ҳосилдорлик 197—223 центнердан ошмади. Сабаби бу бригадаларда ернинг қадрига етилмади, унга бефарқлик билан муносабатда бўлинди, ишчи кучи, техника, ўғит ва сувдан тўғри фойдаланилмади. Колхоз раҳбарлари эса буни кўра-била туриб тегишли чоралар кўрмадилар.

Бу колхозда йирик чорвачилик фермалари ҳам бор. Уларда 14 минг бошдан зиёд қўй-эчки, минг бошга яқин қорамол боқилмоқда. Аммо чорвачиликдаги аҳвол деҳқончиликдагидан ҳам ёмон. Бултур фақат гўшт етиштириш плани адо этилди. Чорва молларнинг туёқ сонини ўстириш сут, тухум, жун етиштириш планлари эса барбод берилди. Бунинг асосий сабаби мустаҳкам озуқа базаси яратилмаганидадир. Ўтган йили ем-хашак белгиланганидан кам тайёрланди. Шу боисдан молларни қишда озуқа билан таъминлашда катта қийинчилик юз берди. Улар ориқлаб, маҳсулдорлиги камайиб кетди. Бу йил биринчи кварталда ҳар бир сигирдан ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 232 килограмм кам сут олинди, анча оз гўшт ва сут етиштирилди.

Буларнинг ҳаммаси район партия комитети, халқ депутатлари район Совети ижроия комитети раҳбарлари кўз ўнгида рўй берди Бироқ шу нарса ажабланарлики, улар бу ачинарли аҳволнинг олдини олиш, колхоз правлениеси ва партия ташкилотидан хўжаликнинг илгариги шуҳратини тиклаш, бунинг учун суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиб, унинг ҳар гектаридан кўпроқ ҳосил олиш, план ҳамда ишлаб чиқариш интизомини мустаҳкамлашни қатъий туриб талаб этиш ўрнига томошабин бўлиб келмоқдалар.

Ўтган йили колхоз правлениеси ва партия ташкилоти ўзлари белгилаган ташкилий-агротехника тадбирларини амалга ошириш учун курашни зарур даражада ташкил этмадилар, у асосан қоғозда қолиб кетди. Натижада экинлар вақтида экилмади, кўнгилдагидек парвариш қилинмади. Оқибатда ҳосил кам бўлди. Бу район раҳбарларига яхши маълум. Шунга қарамай, улар ўтган йили ишлаб чиқаришни ташкил этишда жиддий хато ва камчиликларга йўл қўйганликлари учун колхоз правлениесининг раиси Фозил Разов, партия ташкилотининг секретари Тўлен Сиддиқовларга нисбатан тегишли чора кўрмаган, улардан топширилган иш учун масъулият талаб этмаган эдилар. Бу йил ҳам уларнинг фаолиятсизлик кўрсатишларига келишувчилик билан йўл қўймоқдалар. Агар шундай бўлмаганда, баҳорда экиш ишлари ниҳоятда кейинга сурилмаган, айтайлик, Жданов номли колхозда вақтида экилган сабзавот, картошка, маккажўхори ва озуқа экинлари парвариш қилинаётгани ҳолда, бу ерда сабзавот ҳамда бошқа экинларни экишнинг агротехника муддатлари ўтказиб юборилмаган, у май ойигача чўзилмаган бўларди.

Балки райондаги бошқа хўжаликларда суғориладиган ерлардан самарали фойдаланиб, унинг ҳар гектаридан етарли ҳосил олинаётгандир, чорвачиликдаги кўрсаткичлар қаноатланарлидир, деган савол туғилиши мумкин. Афсуски, бу саволга ижобий жавоб бериб бўлмайди. Мисол учун, К. Маркс номли колхозни олайлик. Бу ерда ўтган йили гектаридан фақат 245,5 центнер сабзавот олинди. Н. Шегай, Б. Худойберганов, А. Ким бошлиқ бригадаларда эса гектарнинг унуми 158—225 цетнердан ошмади. Хўжаликда мева ва узумдан ҳам жуда кам ҳосил етиштирилди. Сигирларнинг маҳсулдорлиги паст. Чорвадорлар ўртасида интизом ниҳоятда бўш. Масалан Б. Ўрозова 1984 йилда ҳар бир сигирдан 1025 килограмм, Г. Турсунбетова бор-йўғи 680 килограмм сут соғиб олдилар. Колхоз бўйича эса ҳар бош сигирдан пландаги 2675 ўрнига 2536 килограмм сут олинди.

Бу хўжаликда озуқа экинлари учун ажратилган ерлардан ҳам ниҳоятда қониқарсиз фойдаланилмоқда. Жамғарилган оз миқдордаги ем-хашак чорва молларни қиш даврида боқиш учун етмади. Натижада уларнинг маҳсулдорлиги камайиб кетди. Бу йил биринчи кварталда ҳар бир сигирдан олинган сутнинг миқдори ўтган йилдагидан қарийб икки юз килограмм, гўшт етиштириш анча озайгани шундан далолат беради.

Бу ачинарли аҳвол колхоз раиси Қ. Ирисбоев, партия ташкилотининг секретари П. Бойзоқовларни сира ҳам ташвишлантирмаётир. Улар сабзавот, картошка, гўшт етиштириш планлари бажарилганлигига маҳлиё бўлиб, экинларнинг ҳосилдорлиги пастлиги, дон, мева, узум, сут етиштириш планлари бажарилмай қолгани ҳақида ҳатто ўйламаяптилар ҳам.

Калинин номли, «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозларида ҳам аҳвол бундан яхши эмас. Калинин номли колхоз ўтган йили сабзавотдан районда энг кам—гектаридан 241 центнердан ҳосил олди. «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозида эса ҳар гектар ердан фақат 55,6 центнер картошка, бор-йўғи етти центнер мева олди. Пландагининг ярмидан сал ортиқ сут етиштирди. Бу хўжаликларда ҳам гўшт, сут етиштириш бу йил биринчи кварталда ўтган йилгидан кескин камайиб кетди. Чунки уларда чорва қишловига яхши тайёргарлик кўрилмаганди. Калинин номли колхозда 1510 тонна ўрнига атиги 280 тонна беда ва табиий ўтлар пичани, 500 тонна ўрнига бор-йўғи 70 тонна илдиз мевали озуқа жамғарилган, силос бостириш плани бажарилмаганди. «Қозоғистон ССР 30 йиллиги» колхозида эса белгиланганидан икки баравар кам ем-хашак тайёрланганди. Шу сабабли чорва молларни қишда озуқа билан таъминлашда катта қийинчиликка дуч келинди, ем-хашак етмай қолди.

Фрунзе номли, К. Маркс номли колхозлардагидек, бу хўжаликларда ҳам ўтган йилги камчиликлар яна такрорланмоқда. Баҳорда турли баҳоналар билан сабзавот ва бошқа экинларни экиш кечиктириб юборилди. Ўз-ўзидан маълумки, бу зайлда ишлаб ҳосилдорликни ошириб ва хўжаликни қолоқликдан чиқариб бўлмайди.

Афсуски, район партия ва ижроия комитетлари ана шу колхозларнинг раҳбарлари ўтган йили КПСС Марказий Комитетининг 1984 йил октябрь Пленуми, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI ва XIX пленумлари қарорларини бажариш учун интилмаганликларига, жиноятқорона масъулиятсизлик қилганликларига йўл қўйганликлари каби, бу йил ҳам хатолар яна такрорланаётганидан хабардор бўла туриб, лом-мим демай келмоқдалар.

Бундан келиб чиқадиган хулоса шуки, район раҳбарлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг камчиликларга муросасиз бўлиш, ходимлардан давлат, меҳнат, план ва ишлаб чиқариш интизомига қатъий риоя этишни қаттиқ туриб талаб этиш, топширилган иш учун уларнинг масъулиятини кучайтириш ҳақидаги кўрсатмасини бажаришга ҳали шошилишмаяпти. Ўйлаймизки, район партия комитети ва район ижроия комитети бундан тегишли хулоса чиқариб, ишда кескин бурилиш ясайдилар.

Ҳ. АБДУСАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЖОНАЖОН ВАТАН БЎЙЛАБ

МАҲСУЛОТ ТУРЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

● Тбилиси трикотаж спорт буюмлари фабрикаси ўтган йилги социалистик мусобақа якунларига кўра КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланди. Бу юксак мукофот коллективни ўн биринчи беш йилликнинг якунловчи йилида ҳам зарбдорларча ишлашга чорлади. Йил бошидан буён 2 миллион 700 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу мўлжалдагидан 100 минг сўм кўпдир.

Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулотнинг янги турларини тайёрлаш коллективнинг шиорига айланган. Бу йил барча маҳсулотнинг ярми «Янгилик» индекси билан чиқарилади.

Суратда: спортчилар фабриканинг янги маҳсулотларини намойиш этишмоқда.

Г. КИКВАДЗЕ фотоси.

ҲОСИЛДОРЛИК ОШАДИ

● ХААПСАЛУ (Эстония ССР) Эстониянинг Хаапсалу райони хўжаликлари билан ҳаваскор боғбонлари биргаликда олиб бораётган иш юқори сифатли картошка етиштиришни кўпайтиришга қаратилган. РАПО томорқа эгаларига яхши уруғлик етказиб берди. Уруғлик ҳар бир томорқанинг тупроқ шароитига, микроиқлимига қараб танланади. Натижада экин майдонларининг самараси ортади.

(ТАСС).

ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИ~УМУМХАЛҚ ИШИ

ОТАЛИҚ ЁРДАМИ КЕРАК

Ўзбекистонда паррандачилик саноати вужудга келганидан буён (1964 йил) парранда гўшти етиштириш 20 мартадан зиёд, тухум 30 марта кўпайди. Ҳукумат қарорига кўра, республикада Саноат паррандачилиги давлат комитети ташкил этилди. Барча областларда парҳез гўшти ва тухум етиштириш бўйича йирик корхоналар ишлаб турибди. Улар замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. Хоразм областида сўнгги йилларга қадар бундай тармоқ умуман йўқ эди. Ҳозир область хўжаликлари парҳез гўшти ва тухум билан фақат маҳаллий аҳолини таъминлабгина қолмай, бундай маҳсулотларни Қорақалпоғистон АССР ва Тошкент шаҳрига ҳам етказиб бермоқдалар.

1984 йилда республикамиз хўжаликлари 21 минг тонна парранда гўшти етиштирдилар. 1985 йилда эса 33 минг тонна парҳез гўшти тайёрлаш мўлжалланган. Демак, ўтган йилги кўрсаткич 1,5 марта, беш йиллик бошидаги кўрсаткич эса 3 марта ортади. Бу аҳолини парҳез маҳсулотлар билан таъминлашни анча яхшилаш имконини беради.

Бироқ сон жиҳатидан катта ўсишга эришилганига қарамай, кўпгина савдо ташкилотлари пештахтасида сифатсиз парранда гўштини кўриш мумкин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукумати кейинги пайтда парранда гўшти ва тухум етиштиришни кўпайтириш ҳамда улар сифатини кескин яхшилаш, мамлакатимиз илғор паррандачилик фабрикалари даражасига етказиш соҳасида Саноат паррандачилиги давлат комитетига ёрдам кўрсатишга қаратилган бир неча махсус қарорлар қабул қилдилар. Афсуски, бугунги кунда маҳсулотнинг. бир қисми паст сортларда ишлаб чиқарилмоқда ва сотилмоқда.

Маълумки, «Птицепром»га қарашли барча йирик паррандачилик хўжаликлари гўштга ишлов берадиган замонавий технологик қурилмалар билан жиҳозланган. Улар ёрдамида сифат жиҳатидан бошқа республикалардан олинаётган маҳсулотдан қолишмайдиган маҳсулот ишлаб чиқариш мумкин. Бу қурилмаларнинг барчаси қайта ишлаш, тозалаш, полиэтилен пленкаларга ўраш участкалари ва тез совутиш аппаратлари билан таъминланган. Бироқ хўжаликларнинг кўпчилигида ушбу ускуналардан фойдаланилмаяпти, улар тўла қувват билан ишлатилмаётир. Паррандалар санитария-технология талабларига риоя қилмай сўйилади, бу парранда гўшти сорти ва сифати пасайишига олиб келмоқда. Бундан давлат ҳам, хўжаликнинг ўзи ҳам катта зарар кўраётир.

Сўнгги икки йил ичида парранда гўштини паст сортларда сотиш оқибатида 10 миллион сўмдан зиёд зарар кўрдилар.

«Узптицепром» ҳозирги пайтда маҳсулот сифатини яхшилаш ва савдо дўконларига стандарт талабларига мос парранда гўшти етказиб беришни планлаштирди.

Аммо бугунги кунда кўпчилик йирик паррандачилик хўжаликлари тўла фойдаланишга топширилмаган, ишга туширилганлари эса анчагина нуқсонларга эгадир. Шундай экан, аҳолини сифатли парранда гўшти билан таъминлашда кўзланган натижага эришиш мушкул.

Парранда гўштига нотўғри технологик ишлов бериш ёки республикамиз иқлим шароитида уни махсус идишларсиз, тегишли қоидаларга амал қилмай сақлаш кишиларнинг машаққатли меҳнатини йўққа чиқаради. Айнан шундай сабаб билан 1983—1984 йилларда 200 тонна парранда гўшти бракка чиқарилган. Ахир, бу давлатнинг 400 минг сўмдан ортиқ маблағини кўкка совуриш билан баробар-ку?!

Парранда гўштига тўғри технологик ишлов берилмаслиги ва сифатнинг бузилиши асосан малакали кадрларнинг етишмаслиги оқибатида содир бўлмоқда. Худди шу сабабли ўрнатилган асбоб-ускуналардан қониқарсиз фойдаланиляпти. Хўжаликларда инженер-технологлар, механиклар, совутиш ускуналари машинистлари ва бошқа мутахассислар етишмайди.

Хўжаликлар қишлоқ жойларда жойлашганлиги сабабли паррандачилик саноатининг кўплаб мутахассислари шаҳардаги гўшт комбинатларида меҳнат қилади. Шундай экан, область ташкилотлари чорва ва паррандаларни қайта ишлаш борасида етарли тажрибага эга бўлган маҳаллий гўшт комбинатларини паррандачилик хўжаликлари ихтиёрига ўтказсалар, мутахассислар масаласини тез вақт ичида ҳал этиш мумкин бўларди. Яъни, бунда ишни ташкил этиш, маҳсулотларга тўғри ишлов бериш ва мавжуд ускуналарни созлашда хўжаликларга ёрдам беришни гўшт комбинатлари зиммасига юклаш кўзда тутилади. Ўйлаймизки, бундай оталиқ ёрдами комбинатларга зарар келтирмайди, аксинча хўжаликлар ҳам, умуман халқ хўжалиги ҳам фойда кўради.

Гўшт комбинатларида парранда гўштини дудлаш кенг йўлга қўйилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Бу иш амалда қўшимча харажатларни талаб қилмайди, республика аҳолиси эса бир неча хилдаги мазали таомни истеъмол қилиш имконига эга бўлиши мумкин.

Маҳсулотларни сақлаш масаласи ҳам катта аҳамиятга эга. Бу соҳада айниқса, бизнинг шароитда кўплаб ҳал этилмаган муаммолар мавжуд. Паррандачилик саноати системасида икки-учтани ҳисобга олмаганда, ҳозирги пайтда муқим ишлаб турган холодильниклар йўқ.

Қимматли маҳсулотнинг беҳуда нобуд бўлишига йўл қўймаслик мақсадида қурилиш ташкилотлари олдига холодильниклар қуриш ва ишга туширишни тезлатиш вазифасини қўйиш лозим. Шунингдек, Саноат паррандачилиги давлат комитети вақтинча унча катта бўлмаган йиғма холодильниклар сотиб олиши ва ўрнатиши зарур.

Хўжаликлардаги мавжуд холодильникларни созлаш ва ремонт қилишда «Узмясомолторг» ва «Узхладоторгмонтаж» участкалари мутахассислари ёрдам кўрсатишмоқда. Республика Савдо министрлиги топшириғига биноан «Узхладоторгмонтаж» Андижон области паррандачилик хўжаликларининг икки холодильнигини ремонт қилишга кўмаклашяпти, паррандалар учун контейнерлар тайёрланмоқда.

Аҳолини гўшт маҳсулотлари билан таъминлашда камчиликлар мавжуд бўлган ҳозирги шароитда саноатда парранда гўшти етиштиришни ривожлантириш ва мустаҳкамлаш катта аҳамиятга эга. Саноат паррандачилиги Озиқ-овқат программасининг асосий масалаларидан бири ҳал этилишини тезлаштириши керак. Озиқ-овқат программасини амалга ошириш эса умумхалқ ишидир. Шундай экан, область ташкилотлари «Птицепром» хўжаликларига амалий ёрдам кўрсатиш юзасидан шаҳар корхоналари ва ташкилотларининг вазифаларини конкрет белгилаб беришлари лозим.

Харидорлар савдо тармоқларига юқори сифатли дид билан бежирим қадоқланган парҳез маҳсулотлар етказиб бериш масаласи яқин вақт ичида ижобий ҳал этилишини кутмоқдалар.

А. ҲИДОЯТОВ,
«Узмясомолторг» республика идораси бошлиғи.

Футбол

СТАДИОНДА БЎМ-БЎШ ЎРИНЛАР

«ПАХТАКОР» ҲАМДА «ЗВЕЗДА» КОМАНДАЛАРИНИНГ ЎЙИНЛАРИ ВА МАВҚЕИ ХУСУСИДА

Биринчи лига коллективлари дастлабки давра ўйинларини якунлашди. Чемпионатнинг тўртдан бир қисми тасарруф этилди. Қийин ва масъулиятли мавсум синовларига дош бераётганлар-у, ҳозирданоқ чекинаётганлар кўзга ташланиб қолди.

Мазкур лига аъзолари ўртасида янгича тартибнинг қўлланилиши бежизмаслиги маълум бўлаётир. Мутахассислар таъбири билан айтганда, олий лигага чиқиш учун илгаригидек текис эмас, балки тўсиқлар оша югуришга тўғри келади. Начора, осон эмас.

Маълумки, чемпионатнинг дастлабки икки даврасн мобайнида ғарбий ва шарқий зонага ажратилган 22 команданинг кучли деб топилган 12 тасидан алоҳида группа тузилади. Ана шу группага кирганларгина ҳал қилувчи ўйинларда олий лига вакиллари билан учрашиш ҳақида «қайғурадилар».

Ҳозир «яхши от кейин чопади» қабилида иш кўрган ютқазади. Чунки, ҳар икки зонада кучлилар сараланмоқда. Фақат ҳужумкорликка зўр берилсагина ўйинлар самарали бўлиши мумкин. Шу жиҳатдан қараганда «Пахтакор» бўш ўйнаяпти, дейиш қийин. Командамиз мавсум бошидаёқ отга қамчи босди. Етти ўйин мобайнида мағлубият аламини тотмай, зонадошларига карвонбошилик қилди. Гарчанд сафарда эришилган ғалаба ягона бўлса-да, «Локомотив»дан устун келиниши (2:0), Тошкентда эса «Крилья Советов» (1:0), «Кузбасс» (3:2) ва Хабаровск армиячиларининг (3:0) мағлубиятга учратилиши кўпчиликни қувонтирди.

Афсуски, кейинги учрашувларда команда кетма-кет мағлубиятга учраб, очколар йўқотилди. Чунончи, Москвада ЦСКА футболчилари билан ўйинда (0:2) енгилиш мухлисларни ранжитган эди. Кейин Жиззахда «Звезда» билан учрашувдаги мағлубият (1:2) команда мавқеига путур етказди. Даврaнинг якунловчи учрашувида эса Душанбанинг «Помир» коллективига 2 очко «улашилди». Учинчи мағлубият оқибатида командамиз ўз ўрнини «Помир» футболчиларига бериб, зўр-базўр олтиликка илинди.

«Пахтакор» командасининг бошлиғи Б. ИБРОҲИМОВ:

— Ҳар қалай бу: «Ҳолинг шуми, «Пахтакор!!» деган маънони билдирмайди. Тўғри, фактдан кўз юмиб бўлмайди, лекин ҳақ гапни кўпчилик билган маъқул. Албатта, сусткашликнинг маълум сабаби бор эди. А. Яновский, В. Цирин, В. Постнов, И. Шквирин, И. Иванов, В. Макаров сингари етакчи ўйинчиларимиз лат еб майдонга тушолмай қолишди. Ахир, яхши дарвозабон — ярим команда, деб бежиз айтишмайди. Дарвозани қўриқлаш ўсмир ёшдаги А. Заикинга топширилди. У қанча яхши ўйин кўрсатишга уринмасин, тажрибасизлиги панд берди. Шундай қийин пайтда кимнинг нимага қодирлиги яққол кўринар экан. А. Зейтуллаев билан Г. Денисовдан кўнглимиз тўқ. И. Аҳмедов ҳар вақтдагидек куюнчак. Аммо Р. Бикулов, М. Кабаевлар ўзларини умумий ишдан бир оз четга олишмоқда. Ҳозир бутун диққат-эътиборни йигитларнинг ҳамфикр, ҳамкор бўлишига, аниқ мақсад сари интилишига қаратмоқдамиз. Коллективда соғлом муҳитни юзага келтириш, ташкилий-тарбиявий, оммавий-сиёсий ишларни кучайтириш билан тартиб-интизом мустаҳкамланмоқда. Спортчи учун кони зиён ичкиликбозликнинг ҳар қандай кўринишларига йўл қўймасликка уринаётирмиз. Бу борада ўтган йилги хатоларимиз катта сабоқ бўлиб турибди.

Кези келганда шуни айтиш керакки, мухлислар биздан ҳужумкор, тўпларга бой ўйинларни кутишмоқда. Омадимиз сал юришмай қолганда эса улар стадионга камроқ келишади. Бу — комaнда аъзоларининг кайфиятига салбий таъсир қилмасдан қолмайди, албатта. Чунки ўйинчиларнинг мухлислар олқишидан руҳланиб, мадад олишлари сир эмас-ку.

Дарвоқе, «Пахтакор» стадионига мухлисларни чорлаш масаласи муаммога айланиб қолди. Бўлиб ўтган тўрт ўйин мобайнида жами 21 минг 100 киши стадионга келгани ғоят ачинарлидир. Шу пайтгача битта учрашувни атиги 2 минг 300 мухлис томоша қилганини ҳеч ким эслолмайди. Ваҳолонки, Жиззахда ўтказилган тўртта учрашувни 22 минг киши томоша қилди. Бўлмаса, «Пахтакор»га Жиззах стадионидан қарийб олтитаси жо бўлади-я. Бурноғи йили Тошкентнинг марказий стадионига шунча ўйин мобайнида 77 минг 720 нафар киши ташриф буюрган бўлса, ўтган йили тўрт учрашувни 44 минг 200 мухлис томоша қилгани ҳам «Пахтакор»га келувчилар сафи тобора торайиб бораётганини кўрсатади.

Хўш, бунга асосий сабаб нима? «Пахтакор»чилар ёмон ўйин кўрсатишяптими ёки мухлислар стадиондаги шарт-шароитлардан қониқишмаяптими? Назаримизда стадион маъмурияти ташкилий-маданий ишларни ўз ҳолига ташлаб қўйган. Йирик спорт базасида ўтказиладиган тадбирлар етарлича реклама қилинмаяпти. Ҳатто «Пахтакор»нинг учрашувлари ҳақидаги афишалар ҳам кўзга ташланмай қолди. Бу борада Тбилиси ва Киев стадионларига одам чорлаш бўйича тўпланган тажрибага мурожаат қилинса ёмон бўлмасди. Стадион — минглаб шаҳарликларнинг ҳордиқ чиқарадиган маскани. Бу ерда футбол ўйинининг ўзи кифоя эмас. Маданий-маиший хизматни ўрнига қўйиш, турли мароқли учрашувлар уюштириш мақсадга мувофиқдир. Бундан фақат футболга наф келади, кишиларнинг кайфиятлари кўтарилади.

«Звезда» командасининг ўйинлари ҳақида ҳам икки оғиз сўз. Жиззахлик футболчилар мавсум бошида ўзларининг бош тренери Г. Красницкийнинг команда мавқеини мустаҳкамлаш хусусида айтган гапларига амал қилишмоқда. «Звезда» футболчилари «Кузбасс» ва «Пахтакор» командаси билан ўйинда ўзларини кўрсатдилар. Коллективда З. Селимов сингари моҳир тўп урарлар камол топмоқда. Бу ўйинчи рақиблар дарвозасига бугунга қадар 5 та тўп киритди. Команда деярли ёшлардан иборат, янгиланган составда майдонга тушаётганига қарамай, эътибор қозонмоқда. С. Зирченко, Р. Нурмуҳамедов, В. Кухлевский, С. Салимжонов, В. Андреевларнинг шижоати туфайли дарвозалар 12 марта ишғол этилди, еттита очко тўпланди. Фақат жиззахлик футболчилар кейинги даврада дарвозани уддабуронлик билан қўриқлай олсалар, биринчи лигадаги ўринларини сақлаб, мақсадларига эришадилар.

«Пахтакор»чилар эса тўп киритиш ва ўтказиб юборишда ўртача ўринни эгаллаб туришибди. Коллектив кучли олтиликни аниқлаб берувчи иккинчи давра ўйинлари мобайнида барқарорликни таъминласа, мухлисларни қувонтириши мумкин. Чунки, олти коллектив сафида бўлиш учун кураш бундан буён шиддатли тус олади. Командаларнинг деярли бир хил очко тўплашгани ҳам шундан далолатдир. Ўйлаймизки, футболчиларимиз барча куч ва имкониятларини ишга солиб, ишқибозларни мамнун этишга ҳаракат қиладилар.

Ҳ. НОСИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» спорт шарҳловчиси.

Командаларнинг биринчи давра якунида тутган ўринлари

ШАРҚИЙ ЗОНА:

	Ю	Д	М	Т	О
Шинник	5	4	1	12-8	14
Помир	5	2	3	11-6	12
Локомотив	5	1	4	11-16	11
АСК Хб.	5	1	4	15-16	11
ЦСКА	4	3	3	18-9	11
Пахтакор	4	3	3	11-9	11
К. Советов	4	3	3	8-8	11
Кузбасс	4	1	5	14-13	9
Ротор	2	5	3	11-10	9
Звезда	2	3	5	12-18	7
Искра	1	2	7	4-14	4

ҒАРБИЙ ЗОНА:

	Ю	Д	М	Т	О
Карпат	4	5	1	10-3	13
Колос	5	2	3	13-10	12
Даугава	4	4	2	14-7	12
Динамо Бт.	4	3	3	12-11	11
Динамо Ст.	4	3	3	7-4	11
Спартак	4	2	4	11-10	10
Котайк	4	1	5	11-10	9
Нистру	3	3	4	8-16	9
Металлург	3	3	4	5-10	9
Кубань	3	1	6	11-15	7
Гурия	2	3	5	5-11	7

БУГУН — СЎНГГИ ҚЎНҒИРОҚ

Бугун мактабига ошиқаётган ҳар бир ўқувчида ажойиб байрам кайфияти. Кундалик дафтарларга шу кун ёзилажак дарслар ўқув йилининг якунловчи сабоқлари бўлиб қолади. Сўнгги қўнғироқ чалинади. У жонажон партиямизнинг ёш авлодга таълим-тарбия беришни такомиллаштиришнинг улкан режаларини ўзида мужассамлаштирган мактаб ислоҳоти амал қила бошлаганидан кейинги биринчи ўқув йили тугаганини маълум қилади.

Ислоҳот режаларида ёшларни меҳнатга тайёрлашни тубдан яхшилашга ҳам алоҳида аҳамият берилган. Бу жиҳатдан Чирчиқдаги 2-ўрта мактаб коллективининг иши, айниқса, ибратлидир. Бу ерда базавий корхона ҳисобланмиш «Ўзбекхиммаш» заводи намояндалари иштирокида, улар билан бамаслаҳат комплекс план ишлаб чиқилиб, таълим ва тарбия бирлиги таъминланяпти. Мактаб икки марта СССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси қатнашчиси бўлди, рус тили бўйича ўтказилган ўқувчиларнинг бу йилги республика олимпиадасида совринли ўрин олди. Энг катта ютуқ эса республика социалистик мусобақасида ғолиб чиқиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Узсовпроф ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи қўлга киритилганлигидир. Суратда: «Тенгдош» интернационал дўстлик клуби аъзолари.

Р. ШАМСУТДИНОВ фотоси (ЎзТАГ).

ИЧКИЛИКБОЗЛИК — ИЛЛАТ

Совет кишилари ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этишга қаратилган тадбирларни тушуниб ва зўр қониқиш билан кутиб олдилар, бу тадбирларни мамлакатимизда тартибни, уюшқоқлик ва интизомни мустаҳкамлаш учун авж олдирилган юришнинг мантиқий давоми, деб билмоқдалар.

ҲАММАМИЗНИНГ САЛОМАТЛИГИМИЗ УЧУН

Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисидаги партия ва ҳукуматимиз қарорлари юксак инсонпарварлик мазмуни билан суғорилгандир, деди ТАСС мухбири билан суҳбатда СССР соғлиқни сақлаш министри С. П. Буренков. Бу ҳужжат совет кишилари маънавий ва жисмоний соғломлиги ҳақида тинмай ҳаракат қилинаётганлигини акс эттиради.

Баъзи бировлар давлат томонидан кўрилган чораларни ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши фақат маъмурий чора, деб тушундилар. Шуни таъкидлаб ўтмоқчиманки, гап фақат бунда эмас — гап умуман алкоголизмни тугатиш тўғрисида бормоқда. Ичкиликбозлик бизга ўтмишдан қолган энг зарарли одат бўлиб, совет турмуш тарзига бутунлай ётдир.

Партия ва давлат социалистик турмуш нормаларини ривожлантириш учун жуда кўп иш қилмоқда, совет кишилари маданияти юксалмоқда, оммавий спорт, туризм ривожланмоқда. Ана шундай вазиятда аввалига шунчаки алкоголь истеъмол қилувчи, сўнгра эса уни суиистеъмол қилувчи, пировардида ичкиликбозликка берилиб, инсонийлик қиёфасини йўқотаётган, биз медиклар учун оғир беморга, жамият учун эса ортиқча маънавий ва иқтисодий юкка айланиб қолаётган кишилар, айниқса, жирканч кўринадилар.

КПСС Марказий Комитетининг қарорида мамлакатда алкоголга қарши пропаганда чинакамига авж олдирилмаганлиги, бу пропаганда ҳужумкор характерда бўлмай, кўпроқ маърифий характерда эканлиги жуда ҳаққоний таъкидлаб ўтилган. Бу сўзлар биз медикларга тўла тааллуқлидир. Алкоголь организмнинг ҳамма функцияларига ҳалокатли таъсир қилишини кишилар онгига активроқ сингдиришимиз лозим. Энг аввало, у асаб системасига таъсир қилади. Киши иродасиз бўлиб қолади, меҳнат қобилиятини йўқотади. Ичкиликбозлик турмушда, кўчада, ишлаб чиқаришда турли жароҳатларга сабаб бўлмоқда. Илмий тадқиқотлар ичкиликбозлар ва алкоголиклар орасида ўлим спиртли ичимликлар истеъмол қилмайдиган кишилар орасидагига нисбатан 3 баравар кўп эканлиги ҳақидаги даҳшатли хулосани тасдиқламоқда.

Алкоголь оилага ғам ва бахтсизлик келтиришдан ташқари туғиладиган болаларнинг аҳволига ҳам салбий таъсир қилади. Бу, аввало, ёш оилаларга тааллуқлидир. Ёшлар ва ўсмирларнинг алкоголь истеъмол қилиши, айниқса, хавфлидир. Ўсмирларни ичкиликбозлик йўлига олиб кирувчи шахслар аслида уларга нисбатан ҳам, социалистик жамиятимиз олдида ҳам жиноят қиладилар.

Бугунги кунда ичкиликбозлик ва алкоголизм оқибатларини тугатиш чораларини амалга оширишда врачлар, олимлар, медицина жамоатчилиги алоҳида ўрин тутадилар. Соғлиқни сақлаш органлари, олимларимиз бу проблеманинг медицина-биологик жиҳатлари соҳасидаги тадқиқотларни кенгайтиришлари лозим. Алкоголли ичимликларга ружу қилишнинг олдини оладиган янги дори-дармонларни ишлаб чиқаришни тезлаштириш керак.

Албатта, олимларимиз ва амалиётчиларимиз ўқув юртларида ёшларга алкоголга қарши тушунтириш ишларининг ягона системасини барпо этишда қатнашадилар.

Мамлакат наркология хизматини янада мустаҳкамлаш ва кенгайтириш учун, уни врач-нарколог кадрлар, ўрта медицина ходимлари билан таъминлаш, зарур аппаратлар билан жиҳозлаш учун кўп иш қилишга тўғри келади. Алкоголни суиистеъмол қилувчи шахсларга амалий ёрдам кўрсатадиган хўжалик ҳисобидаги наркология кабинетлари тармоғини анча кенгайтириш планлаштирилмоқда. Бундай кабинетларда кимларга ёрдам берилганлиги сир сақланади. Саноат корхоналари ҳузуридаги наркология бўлимлари иши самарадорлигини оширишга алоҳида эътибор берилади. Тажриба шуни кўрсатдики, бундай шароитда даволаш натижаси икки-икки ярим баравар юқори бўлади. Бу тушунарлидир: соф медицина тадбирлари билан бир қаторда ижтимоий фойдали меҳнатга жалб этиш, шунингдек, меҳнат коллективининг ижобий таъсири катта аҳамиятга эгадир.

Ичмайдиганлар жамиятлари тузилишини сўзсиз равишда ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш лозим. Ичкиликбозликка қарши кураш ҳамма томонидан ва ҳамма жойда амалга оширилиши керак. Бу проблеманинг партия ва ҳукумат томонидан белгилаб берилган ҳамма жиҳатлари — социал, иқтисодий, демографик, тарбиявий, медицина-биологик жиҳатларини амалга ошириш совет кишиларининг соғлиғини янада мустаҳкамлашни таъминлайди. Ҳеч бир оилада ичкилик бўлмаслиги каби олижаноб мақсад йўлидаги курашда бир кун ҳам бекор ўтмаслиги лозим. **(ТАСС).**

ОБРЎНИНГ ТЎКИЛИШИ

Улар тузуккина обрўли кишилар эди. Бироқ улар қадаҳда сирли жимирлаб турган суюқликка обрўларини ҳам, ўзлари ишлаётган коллективнинг ишончи, ҳурмати-ю оилаларининг осойишта турмушини ҳам қўшиб симириб юборишди. Ҳа, «шифо» деб сипқараётган арақлари уларни фожиа кўчасига аста етаклаб борарди.

Икром Каримов Жиззах шаҳридаги Ленин номли 8-ўрта мактабнинг обрўли ўқитувчиларидан эди. Унинг ташкилотчилик, ташаббускорлик фазилатларини ҳисобга олиб, мактабга директор этиб тайинлаштанди. Унинг камтарлик билан коллективга раҳбарлик қилишини бошқаларга ўрнак қилиб кўрсатишарди. Мактабда таълим-тарбия ишлари яхши йўлга қўйила бошлаганидан ҳамма хурсанд эди. Лекин мисқоллаб йиғилган обрў қисқа вақтда қўлдан бой берила бошлади. У ўзи оқу, қилмиши қора арақка меҳр қўйди. Панд-насиҳатлар ҳам, даволанишлар ҳам фойда бермади. Директорликни уддалай олмай, бошқа кишига топширди.

Абдурозиқ Соатовнинг Жиззах область автомобиль трестида ҳурмати жойида. У бу ташкилотда катта бухгалтер-ревизор бўлиб ишлайди.

— Гарчи у бухгалтерликка мутахассис бўлмаса-да, ҳисоб-китоб ишларида пухталиги учун шундай вазифани ишониб топширганмиз,— дейди трест партия ташкилотининг секретари Л. Кузнецова. — У ўз вазифасини астойдил бажаради, шу пайтгача ундан ҳеч ким нолигани йўқ!

А. Соатов ҳақида партия ташкилоти секретаридан бундай гапларни эшитиш яхши. Лекин Абдурозиқни 6 апрель куни ҳушёрхонада кўрган киши Л. Кузнецованинг гапларига ишонгиси келмайди.

Ёқавайрон, юзи арақ «гашти»дан кўпчиган Абдурозиқ беўхшов ҳаракатлар билан Жиззах шаҳар ички ишлар бўлими ходими С. Юнусметовга аллақандай ҳужжатни пеш қилиб дўқ урарди...

Ҳали бутун келажаги олдинда бўлган, шундай йигитни арақ қай аҳволга солиб қўйганини кўриб ачинасан, киши. Трест раҳбарлари ички ишлар бўлими томонидан хат йўлланган бўлишига қарамай А. Соатовни мақтаб осмонга кўтарганига ҳайронмиз.

Область молия бўлимининг раҳбарлари ҳам зўр бериб бюджет бўлими экономисти Барот Сафаровнинг 20 февраль куни ҳушёрхонада тунаганини коллективдан бекитиш пайида бўлишди. Ҳушёрхона ходимлари томонидан бир неча марта ёзма, оғзаки мурожаат этилишга қарамай, ҳеч қанақа тарбиявий чора кўрилмади. «Жиззахгаз» ишлаб чиқариш бирлашмасининг инженери Абдужалол Мустафоқулов, эксплуатация бўлимининг бошлиғи Тоҳир Бақоев, область архитектура бўлимининг технологи Акрам Каримов каби ёш мутахассисларнинг ҳам ҳушёрхонада тунаб қолаётганлари кишини ачинтиради. Ахир, улар яқиндагина олий, ўрта махсус билим юртларини тугатиб ишлаб чиқаришга келган кадрлар-ку! Ўз билимларини жамият ишига сарф қилиш, астойдил ишлаш ўрнига иш фаолиятларини ҳушёрхонага тушишдан бошлашса?!

Ишлаб чиқаришда ва жамоат жойларида спиртли ичимликлар ичилишига йўл қўяётган, шунингдек, самогон қилиш ва алкоголли ичимликларни олиб сотиш билан шуғулланаётган кишиларга нисбатан қонунларда кўзда тутилган таъсир чоралари зўр қатъият билан қўлланилсин.

(СССР Министрлар Советининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш, самогон қилишни тугатиш тадбирлари тўғрисида»ги қароридан).

Жиззах шаҳридаги аксарият ресторанларда киши бошига нормадаги ичимлик сотиш қоидасига мутлақо риоя қилинмайди. Масалан, «Ёшлик» кафеси ишини кузатганимизда, залда ўтирган меҳмонларнинг аксари маст бўлишига қарамай, официантлар Ҳамид Давлатов ва Абдураҳим Ҳакимовлар ким қанча сўраса шунча арақ, коньяк, вино қуйиб беришаётганини аниқладик. Бир-бирини суяб чиқиб кетаётганларнинг ҳам қўлтиғида биттадан арақ. Официантлар-у, буфетчи Равшан Маҳмудовга нима бўлса ҳам пул тушса бўлгани.

Жиззах шаҳар озиқ-овқат савдоси бошқармасига қарашли дўконларда ҳам спиртли ичимликларни маълум вақтларда сотиш ҳақидаги қоидага амал қилинмайди.

Ёки бошқа бир мисолни олайлик. «Жиззах» автостанцияси партия ташкилоти автовокзалнинг шундай биқинида пиво сотиш ташкил қилинганлиги учун у ерда тартибсизлик авжига чиқаётгани, бир неча жиноят содир бўлгани ҳақида шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитетига мурожаат этди. Лекин бу ҳозирча ҳеч кимни безовта қилаётгани йўқ. Халқ депутатлари Жиззах шаҳар Совети ижроия комитети раисининг муовини Г. Г. Исаеванинг фикрига қараганда, автовокзалдаги пивофурушликка юқори ташкилотлар рухсат этишганмиш.

Хўш, унда наҳотки, пивохонани автовокзалдан сал нари жилдириб бўлмаса? Бу саволга Исаеванинг жавоби аниқ: «У ерда пиво яхши кетади-да. Бизга план керак!».

Дарвоқе, ҳушёрхонага тушаётганлар ҳам кам эмас. Шу йилнинг ўзида бу ерда турли касб эгаларидан анчагина одам «тунаб» чиқди. Биз юқорида ёш мутахассисларнинг номини ачиниш билан тилга олдик. Ҳушёрхонага тушганлар орасида 1- ва 2-қурилиш материаллари комбинати, Жиззах уй қуриш комбинати ишчи-хизматчилари кўпчиликни ташкил қилиши ҳам ташвишлидир. Бу корхоналарнинг раҳбарлари ҳушёрхонадан бораётган сигналларга етарли эътибор бермайдилар. Бу эса уларнинг ичкиликбозликка қарши фаол курашмаётганларидан далолатдир.

КПСС Марказий Комитетининг «Ичкиликбозлик ва алкоголизмни бартараф этиш тадбирлари тўғрисида»ги қарорида ичкиликбозликка қарши курашда давлат ва хўжалик органларининг, партия ва жамоат ташкилотларининг куч-ғайратлари етарли даражада мувофиқлаштирилмаганлиги ҳақли равишда танқид қилинган. Бу борада Жиззах шаҳрида ҳам кенг жамоатчилик ташаббусини уйғотиб жиддий чора-тадбирлар кўришдек масъулиятли вазифа турибди. Жиззах шаҳар партия комитети ва халқ депутатлари шаҳар Совети ижроия комитети ичкиликбозликка қарши олиб борилаётган курашни кучайтиришлари керак.

Т. МАҚСУДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда ҳаво бир оз булутли бўлади. Фарғона водийси ва Тошкент областининг тоғли районларида момақалдироқ бўлиб, ёмғир ёғиши кутилади. Қолган ерларда ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 7—12 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 9—14, кундузи 23—28, жанубда ва чўл зоналарида 33—34 даражагача иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Ёғингарчилик бўлмайди. Шарқдан секундига 5—10 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 9—11, кундузи 24—26 даража иссиқ бўлади.

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН МЕВА-САБЗАВОТ ЭКИНЛАРИ ВА КАРТОШКАЧИЛИК ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ

лабораториялар бўйича ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходимлар: полиз экинлари селекцияси, уруғчилик;

кичик илмий ходимлар: агрохимия, Бухоро таянч пунктига.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб 10 кун.

Мурожаат учун адрес: 702003, Тошкент области, Тошкент райони, Қозоқ-Кенсой посёлкаси (154, 293-автобусларнинг «Институт» бекати).

●

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МЕДИЦИНА ИНСТИТУТИ

стоматология ихтисоси бўйича Москва шаҳридаги Марказий илмий-текшириш институтида ўқиш шарти билан

1985 ЙИЛ УЧУН КУНДУЗГИ АСПИРАНТУРАГА

ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Ҳужжатлар 10 июнгача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: 700033, Тошкент шаҳри, К. Маркс кўчаси, 103-уй.

●

ЙЎЛДОШ ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ ТОШКЕНТ ТЎҚИМАЧИЛИК ВА ЕНГИЛ САНОАТ ИНСТИТУТИ

(акт залида)

25 МАЙ СОАТ 15.00 да

ОЧИҚ ЭШИКЛАР КУНИНИ ЎТКАЗАДИ

ПРОГРАММАДА: институт ректори, факультетларнинг деканлари, кафедра мудирлари, кекса ўқитувчилар ва институтни битирувчилар билан учрашувлар, ихтисослар бўйича суҳбатлар, ўқув корпуси, лабораториялар ва кафедралар бўйлаб экскурсиялар, ҳисоблаш маркази, фундаментал кутубхона, студентларнинг конструкторлик бюроси ва «Модалар уйи» билан танишув.

Ўрта мактаблар, техникум ва ҳунар-техника билим юртларининг битирувчилари, ёш ишчилар, колхозчилар ва Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтганлар таклиф қилинадилар.

Адрес: Тошкент шаҳри, Горбунов кўчаси, 5-уй (7, 4, 9, 11, 28-трамвайлар, 2, 6, 11, 13, 16-троллейбуслар, 2, 3, 18, 50, 54-автобусларнинг «Соцгородок» бекати).

●

Театр

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 25/V да **Этик кийган мушук** (12.00), **Тўмарис** (19.30).

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аппаратининг ва Ишлар бошқармасининг партия ва касаба союз ташкилотлари Марказий Комитет аппаратининг масъул ходими В. Г. Размаевга отаси

Григорий Антонович РАЗМАЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон ССР Маориф министрлиги аппаратининг раҳбарлиги, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари министр ўринбосари Э. Г. Галикеевга отаси

Губайдулла Зарифуллаевич ГАЛИКЕЕВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг республика совети коллективи президиум секретари Б. К. Каримовга отаси

Карим СОИПОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

25 МАЙ, ШАНБА

МОСКВА-I. 9.00 — «Время». 9.35 — Ҳаракат хавфсизлиги учун. 10.05 — Кинопрограмма. 10.50 — Концерт. 11.15 — «Сизга манзур адабиётлар». 12.00 — Концерт. 12.30 — Оғир атлетика. Европа чемпионати. 13.05 — «Инсон. Ер. Коинот». 13.50 — «Оила ва мактаб». 14.20 — «Камалак». 14.50 — Оғир атлетика. Европа чемпионати. 15.30 — «Дунё воқеалари». 15.45 — «Уч денгиз оша саёҳат». Бадиий фильм. 1-серия. 17.00 — Сиёсий шарҳловчи Л. А. Вознесенский суҳбати. 17.30 — «Ҳайвонот оламида». 18.30 — «Музикали карусель». 19.00 — «9-студия». 20.00 «Ҳақиқий эркакча ҳаёт». Бадиий фильм. 21.30 — «Время». 22.05 — Кинопанорама. 23.45 Оғир атлетика. Европа чемпионати. 00.15 — Янгиликлар.

МОСКВА-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — «Агар соғлом бўлай десанг». 9.30 — «Ёшлик куйлайди ва рақсга тушади». 10.00 — «Сиз яратган боғ». 10.30 — «Тонгги почта». 11.00 — «Экологик кундалик». 11.30 — «Дебют». 12.00 — «Саёҳатчилар клуби». 13.00 — Мотокросс. Жаҳон чемпионати. 13.30 — Фильм-концерт. 13.55 — Латвия телевидениесининг программаси. 15.20 — Мультфильм. 15.30 — Концерт. 16.15 — Ҳужжатли фильм. 16.35 — «Салют, фестиваль!». 18.20 — «Ҳақиқат тўлови». Бадиий фильм. 19.45 — «Стадион ҳамма учун». 20.15 — Халқаро обзор. 20.30 — «Хайрли тун, кичкинтойлар». 20.45 — «Здоровье». 21.30 — «Время». 22.05 — Илмий-оммабоп фильм. 22.30 — «Шанба оқшомлари».

ТОШКЕНТ-I. 10.00 — «Ахборот». 10.25 — «Кинопублицист экрани». 11.10 — «Ҳар доим бўлсин, қуёш!». 11.50 — Касаба союзлари — коммунизм мактаби». 12.20 — Ижод саҳифалари. 13.05 — «Шахмат мактаби». 13.35 — «Замондас». 18.05 Қўғирчоқ фильмлар. 18.30 — «Инсон болаликдан бошланади». 19.00 — Телефильм. 19.30 — «Ахборот». 19.45 — «Оламга саёҳат». 20.30 — «Ахборот». 20.50 — Концерт. 21.30 — «Время». 22.05 — «Дўстлик экрани». 23.05 — Чим хоккей. «Политотдел» — «Андижанка».

17.25 — ТОЖИКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ПРОГРАММАСИ.

РАДИО

25 МАЙ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 8.30 — Концерт. 9.30 — «Ёшлик». 10.15 — «Гулшан». 11.30 — «Болалик оламига саёҳат». 12.00 — «Ветеранлар ёзадилар ва сўзлайдилар». 13.00 — «Чорвадор». 13.30 — «Хатларингизни ўқиб». 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Сиз бизга мактуб йўллабсиз». 16.30 — «Ўсмирлик». Радиоинсценировка. 18.00 — «Мусиқа ва саҳна». 18.15 — Халқаро шарҳловчилар даврасида. 18.30 — «Ижодиёт оламида». 19.25 — «Ёшлик». 20.50 — Африка озодлиги кунига. 21.00 — «Шанба оқшомида». 22.30 — «Жонажон ўлка қўшиқлари». 23.30 — Дам олиш концерти. 24.00 — «Хайрли тун».

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

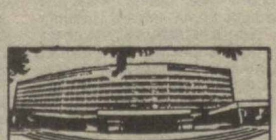

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53 16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.